

BUDAPESTI CZÉGEK.

TALÁLmányok szabadalmazását esközi mind. államban
Réthy János
 nemzetközi mérnöki és szabadalmi irodája, Budapest, Erzsébet-körút 2. sz. (népszínház mellett). Legrégibb szabad. iroda. — Telefon.

FÖLDVÁRY IMRE
 férfitáru- és fehérnemű-raktára.
BUDAPEST,
 IV., Koronaherczeg-utca 11. sz., a posta mellett és VIII., Kerepesi-út 9., a Pannónia mellett.
 Saját szabászat. — Telefon. — Árjegyzék bérmentve. Speciális készítője jó szabású férfi ingeknek.

LATZKOYITS A.
BUDAPEST,
 IV. kerület, Váci-utca 22. szám.
 Cs. és kir. szabadalmazott fehérnemű-gyáros ajánlja
uri divat- és fehérnemű-újdonságait.

Hirdetések elfogadtatnak a kiadó-hivatalban, Budapest, IV., egyetem-utca 4. sz. a.

CALDERONI ÉS TÁRSA
 látászerek.
 Látászerek raktára Váci-utca 30. szám.
 Tan- és műszerek és fényképezési készülékek raktára
 Kis hid-utca 8. szám.
BUDAPESTEN.
 Árjegyzék kívánatra bérmentve, ingyen.

Franklin-Társulat
 Képzőművészeti
 Gyűjteményi Társaság
 ajánl és elhelyez

Gerson Anna asszony
BUDAPEST,
 Andrássy-út 21.
 (félelelet).

Rum, likőrök
 készítéséhez való híres kivonatok
WATTERICH A.-nál
 Dohány-utca 5.
 kaphatók.
 Kezelési könyv ingyen.

Kathreiner-féle
KNEIPP-MALÁTA-KÁVÉT

oly szívesen iszom

Mindenütt kapható - ½ kiló 25kr.

Természetes
Kárpáti Ibolya-illat
 Parfüm, Szappan, Rizspor, Brillantin, Bajszpedrő stb. a legfinomabb.
ROSENFELD ÉS BALÁS
 illatszergyár
 Budapest, VI. ker., Dávid-utca 9.
 Mindenütt kapható.

Legújabb divatu előrajzolt, megkezdett és készen himzett
KÉZIMUNKÁK,
 nemkülönben
himzóganyagok és himzőszővetek
 rendkívüli választékban, szabott gyári árakban kaphatók
Bécezi D. Sándor
 női kézimunka nagyiparosnál
 Budapest, VI. kerület, Király-utca 4/o.
 Képes árjegyzék, 1120 eredeti kézimunka-rajzzal, kívánatra rendelkezésre áll.

KÉZDI-POLYÁNI
"VÉNUS"
 AVILÁGNAK LEGSZÉNSÁVDUSÁBÉ
 TERMÉSZETES ÁSVÁNYVÍZE

Sorozóköteles
 önkénteseknek utasításokat és folyamodványmintákat tartalmazó árjegyzéket bérmentve küldenek
WEINER ÉS GRÜNBAUM
 udvari szabók
 Budapest, Váci-utca 27. szám.
 Ugyanott
különlegességek
 diszmagyar ruhákban, csatlós, huszár stb. részére; továbbá zászló- diszítésekben, aranyhimzésekben, zsabrákokban tarsolyokban, valamint az összes bandériumi felszerelésekben.

MARGIT-CRÉME
 hirtelen, az elegáns hölgyek által használt arccrème (nem zsíros kenőcs) rövid idő alatt ifjítja és szépíti az arcot, eltávolítja az arcról minden nemű bőrtisztatlanságot.
 Egyedüli szer szappó, májfoltok, pattanások, bőrrák (mitesszer) ellen. Bámolat hatása abban rejlik, hogy a bőrre kenve az által rögtön felvérték és ez okozza azon csodás átalakulást, hogy szeplővel vagy májfoltokkal teljesen fedett arcz 3-4 nap alatt alabástrom fehérré lesz.
 Mivel nem zsíros — nappal is alkalmazható, — a crémével bekenő bőrön a hőgőporek nem tapad. Ár 50 kr. 1 frt.
 Margit-szappan Ár 35 kr. — Margit-hőgőporek, fehér, rózsás és crème szubán Ár 60 kr. — Margit-fogpó 50 kr.
FÖLDES KELEMEN gyógyszerésztára,
 Aradon, Deák Ferenc-utca 11. sz.
 Főraktár **BUDAPESTEN**, Török József, Király-utca.

MATTONI-FÉLE
GISSHUBLER
 TERMÉSZETES
 SAVANYU-KUT

Schicht-féle SZAPPAN
 szabadék.
 szappan, olaj- és gyertya-gyára.
 A maga nemében legnagyobb gyár a kontinensen.
 Budapesti képviselő: Deggeller Károly V., akadémia-u. 9.

osztály-magyar szabadék

Érvényesen bejegyzett védjegy

a legjobb, ruhamosásra s egyéb házi használatra; egyesíti a legnagyobb mosó erőt a legnagyobb enyhességgel; vakító fehér, szagtalan fehérneműt állít elő; ajánlatos kivált a pamukneműekre; kitűnő mint kézi-ésfürdő-szappan is, nagyok és kicsinyek számára.
 Egy kísérletet senki sem fog sajnálni.
 Oly vidékre, hol ez a szappan kereskedésekben még nem kapható, szállít az alábbi cég 1 postacsomagot 5 kilogr. ösz-súlyban bérmentesen, utánvét mellett, 2 frt 40 kr.-ért.
SCHICHT GYÖRGY, Aussig a/Elbe,
 szappan-, olaj- és gyertya-gyára.
 Budapesti képviselő: Deggeller Károly V., akadémia-u. 9.

27 éven át
 v. állami kórházi igazgató orvos
 gyógyít gyorsan, discretul és biztos sikerrel minden férfi és női bajt.
 Czim: Kardos
specialista,
 Erzsébet-körút 34.
 I. em. ajtó 12/b. Rendel: d. e. 7-8, 11-2, d. u. 6-7-ig. Levélben is.

Weber Károly
 BUDAPESTEN
 V. FÜRDŐ UTCA 237.
 AZ ÚJ ÁRJEJYZÉK MEGJELENÉSÉNEK KIVÁNATRA INGYENES BÉRMENTVÉ MEGKÜLDÖTTÉ

CHINA SERRAVALLO

vassal, kitűnő ízű s azórt gyermekek és asszonyok szívesen veszik be. Egy literes üveg 2 frt 20 kr., ½ literes 1 frt 20 kr. Nélkülözhetlen gyenge testalkatúknak s üdülőknek. Molegán ajánlva a bécsi egyetem orvosi tekintélyei által. Többszörösen kitüntetve. Főraktár: Török József gyógyszerésztára, Budapest, VI. ker., Király-utca 12. szám
 Minden gyógyszerésztárban kapható.

VASÁRNAPI UJSÁG

12. SZÁM. 1896.

BUDAPEST, MÁRCZIUS 22.

43. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG évi egész évre 12 frt félre — 6 *
 POLITIKAI UJDONSÁGOK évi egész évre — 4 *

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre 8 frt félre — 4 *
 Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK { egész évre 5 frt félre — 2.50

Külföldi előfizetőkhez a postai megkötésű vitellő is csatolandó.

EGY NEMZETI KÜZDELEM BAJNOKA.

FARKAS LAJOS.
 1821—1894.

Az a férfiú, kinek nevét e sorok fölé illesztettem, nemcsak a magyar közéletnek, de a magyar irodalomnak is egyik nagyon derék munkása volt.
 Azok a nagy számú cikkek, a melyeket a magyar nyelvnek a görög szertartású magyar ajkúknál oltári nyelvvé tétele s ennek biztosítása czéljából Hajdú-Dorogon egy magyar nyelvű gör. kath. püspökség létesítése érdekében írt, ép úgy, mint e tárgyról szóló egyetlen nagy műve, melyben e küzdelem részleteit sorolja elő, s melyet „Egy nemzeti küzdelem története” czim alatt nem régen mutattam be a Magyar Tud. Akadémiánál s ez úton az igazság-fogva élveznek, hogy t. i. a magyar ajkú gör. kath. híveknek is érvényre jusson az a természetes joguk, hogy saját anyanyelvükön dicserhessék, imádhassák Istenüket, sőt hogy nyelvi különbségek miatt saját magyar egyházkerületé szervezkedhessenek s fejkül külön magyar püspököt kapjanak; mert csak így kerülhetik ki azt, hogy saját édes hazájukban idegen ajkú egyházi előjáróság alatt legyenek kénytelenek élni, templomaikban idegen oltári nyelvet használni, s hogy ez idegen nyelv hatása alatt saját nemzetiségük folytonos pusztulással, vagy éppen beolvadással ne legyen fenyegetve.
 A gör. kath. magyarságnak ez érdekekben folytatott küzdelmeit alapos munkában elmondja a nemzeti küzdelem egyik volt vezetője, Farkas Lajos, kinek dolgozatát „Egy nemzeti küzdelem története” czimmal és bevezetésül saját akadémiai értekezésével megtoldva közelebb könyv alakban is kiadta György Endre. E nagy figyelemre méltó műről és annak néhai derék szerzőjéről, a kinek lelkes buzgalma az illetékes egyházi hatóságokat s a kormányt is belevonta az általa megindított mozgalomba, ugyancsak György Endre a következő ismertetést adja lapunknak.

Fénykép után rajzolta Cserna Károly. FARKAS LAJOS.

kereső nagy magyar közönségnek, s melyet oly példátlan melegséggel karoltak fel az illetékes körök és a közvélemény egyaránt: nemesak történeti becsek. Bátran kimondhatom, hogy az a keresetlen egyszerű előadás, a tárgy iránti meleg szeretettől áthatott hazafias, tiszta, becsületes, őszinte hang valósággal irodalmi becses is ad neki.
 Ez a szerényen élt, buzgón küzdött, haláláig hű és következetes ember megérdemli, hogy megismerkedjék élettörténetével a nagy közönség is.
 Farkas Lajos 1821-ben született Hajdú-Dorogon. Atyja Farkas Miklós, tekintélyes földbírtokos és kerületi táblabíró, édes anyja pedig Orosz Márta volt. Azon régi hajdú családból származott, melynek egyik őse, Farkas Mihály kapitánysága alatt kapták a hajdúk Dorogot 1606-ban Boesky István erdélyi fejedelemtől. Elemi iskoláit otthon Hajdú-Dorogon végezte; a gimnáziumi alsó osztályokat Debreczenben a piaristáknál, a főgimnáziumot Kassán a premonstreknél. Azután jogász lett s tanulmányait Eperjesen kezdvén, Pozsonyban fejezte be. Ügyvédi vizsgálatot tett Pozsonyban 1845. évben, aztán szülőföldjére térvén vissza, ott tartózkodott. Majd az 1847. évi országgyűlésre mint jurátus az akkori főkapitányt Pozsonyba kísérte.
 1848-ban a volt Hajdú-kerület által létesített honvédszázalójnak százados parancsnoka lett s e minőségben az egész hadjáratot végig harcolta. 1849-ben több hétig az aradi várban fogságban volt, honnan kiszabadulván, ismét szülővárosába tért, hol egy idő múlva mint Dorog város főjegyzője kezdte meg újra a közéletben való szereplését. Minthogy szüleitől öröklött vagyonát a szabadságharc legnagyobb részben fölemésztette, az ötvenes években kénytelen volt hivatalát vállalni, s 1856-tól 1861-ig mint szolgabíró szolgált Nagy-Károlyban. 1856-ban megnősült s elvette özv. Király Jánosét, Südy Johannát, kitől négy gyermeke

származott. 1861-ben a volt Hajdú-kerület egyhangúlag kerületi főügyésszé választotta, mely állását 1865-ig viselte. Akkor haza ment Dorogra, hol városi főhadnagygyá (a mi polgármesteri állásnak felelt meg) választották, mely állásán 1870-ig működött.

Ezen idő alatt 1868-ban az ő kezdeményezésére folytatott Dorogon a magyar ajkú görög katolikusok országos nagy gyűlése, melynek egyhangúlag elnökévé választván, ezen elnöki tisztében haláláig megmaradt, s attól kezdve nem szűnt meg soha úgy tettel, mint a hírlapokban megjelent számos cikkkel a magyar ajkú gör. kath. püspökség buzgó harszosa lenni.

1870-ben a Hajdú-kerület táblabíróvá választotta, mely állását 1871-ig viselte. 1872-ben ismét kerületi főügyésszé választották s ebben a hivatalában maradt 1876-ig, mikor a megyerendezés folytán a Hajdú-kerület megszűnő, az újonnan létesített Hajdúmegye főügyésszévé, 1878-ban pedig a vármegye árvászeki elnökévé választották, mely állásáról 1881. évben lemondván, ettől kezdve egészen visszavonult s egyetlen eszmének, a magyar ajkú gör. kath. püspökség megvalósításának munkálására szentelte idejét. S ezen idő alatt több cikket írt a hírlapokba; majd elkészítette a püspökségre vonatkozó munkáját, melyet haláláig féltékenyen őrzött, mert anyagi helyzete nem engedte, hogy kiadhassa.

1894. december 3-án zaklatott pályafutását 74 éves korában minden kín nélkül bevégezte, özvegyet, Fülep Emiliát (kivel 25 évig élt boldog házasságban), első nejétől származott négy gyermekét és saját édes gyermekét gyanánt szeretett mostoha fiát, Saffrány Imrét, hagyván hátra.

A cél, melyet Farkas Lajos tűzött maga elé, nagy s nemes volt. Több, mint kétszáz ezer ember mozgott meg érdekében. Egy részről az a jogtalan és felháborító helyzet, hogy Magyarországon, a magyar kormányzat idején, minden görög katolikus ki tudta vinni anyanyelvének oltári használatát, szláv, román egyaránt, csak a magyar nem, csak az van alárendelve idegen — élő nyelvű — rítusoknak; másrésztől ezen helyzetnek veszedelmes volta egyházi szempontból az erkölcsök elvadásására, nemzeti szempontból a magyarok elszárvosására és elromanosítására vezet, mire érzékeny példák vannak, általa teljesen méltányolva domborították ki művében mindenütt.

Mai nemzedékünk a feladat, hogy e nagy eszmét diadalra vigye, mi az igazság örök ereje szerint elmaradhatatlan is.

Az újra megindult küzdelem kezdetén azonban hálás kegyelettel kell gondolnunk e nemes küzdelem első bajnokaira, s azok élén Farkas Lajos egyszerű, nemes alakjára. A mit tett, s a mit írt, azért bizonyára megérdemelte a nemzet és hitsorsosainak hálás elismerését, s azok közé sorozását, kik nem pusztán szóval, hanem tettel is legbuzgóbb munkásai voltak a magyarság szent ügyének.

György Endre.

TÜNDÉR-SZIGET.

A mi háznak a «Senki-szigetje»,
Gyönyörűség éldégen benne!
A világgal keveset törődünk,
Ő se hall tán hírt se' mifelőlünk.

Mindenünk van, a mire csak vágyunk;
Hisz' a miénk, a mit csak belátunk:
— Erdők, mezők, csillagok pompája,
S a természet szép hármóniája!

Tempomba se' kell mi nekünk messze
Járogatnunk Isten-tiszteletre.
Ide haza imádkozunk szépen,
Egy kis böcső édes közelében.

— Én Istenem, hallgass meg bennünket!
Óvd meg a mi tündér-szigetünket.
A hírt, nevet és a kincseket meg
Oszd ki mind a többi embereknek!

Szabolcska Mihály.

LEÁNYKÉRÉS.

Ki vagyok, jól tudod; milyen vagyok, látod;
Megléd-e nálam földi boldogságod,
Hogy tudhatnám, édes!
Szivemet föltartam igaz vallomásra,
Jősz-e hozzám? kérdem; úgy felelj reá,
A mint szíved érez.

Ellenem sórt vadaq gyorsan szárnyra kelnek,
S fennen hirdetik, hogy meg nem érdemellek,
Mert nem lennék híved;
Ha nem tudod, mit tégy ennyi gonosz vádra,
Vonulj vissza, édes, a te kis szobádba,
S kérdezd meg a szíved!

Mert csak a szív adhat őszinte tanácsot;
Rajta kívül nincsen egy igaz barátod,
— Látszatra: tömérdek.
Czifra, mézes szóval hajh! ügyesen bálnak,
De a lelkük mélyén rút kigyók tányáznak:
Irigység, önérdék.

Ha szíved azt súgja, igazak a vádak:
Inkább most boruljon szivemre a bánat
Sötét éjszakája;
Most üz el magadtól, most hagylak el inkább,
Mikor még csak sejtem a boldogság titkát,
— Később jobban fájna.

Sorsodat úgy mond ki, mint szíved sugalja;
Legnagyobb csalfa az, ki önmagát csalja,
— Ne tégy szíved ellen!
És ha bánat a kétség, — buzgón imádkozván:
Megmondja a jó Ég, hogy eljőj-e hozzám,
Én édes szerelmem!

Sajó Sándor.

ERZSIKÉNEK.

Virág fakadt, madár dalolt az ágon,
Midőn együtt mulattam itt veled.
Ragyogva ringott harmat a virágon
S méh döngicsélt a tarka rét felett.

Csnesogva szökődött a rét patakja.
Mi rózsaszirmot hullatánk belé.
Kergettük a habot vígan kaczagva;
Az elfutott, szemünk alig lelé.

Aztán a part zöld bársonyára dőlünk
S kótén virágból tarka koszorút.
A boldogság mosolygva ült közöttünk.

Most homlokomra gyász, gond, bú borult;
Virág-füzér nem ékesíti már...
Tavasz, tavasz, szivem hiába vár!?

Hollósy István.

NEM ROSKADTAK LE NEHÉZ KERESZTJÖK ALATT, MERT KÖLCSÖNÖSEN TÁMOGATTÁK EGYMÁST.

(Vége.)

Rajz a régi alföldi életből.

Egy esztendő múlva oly szép hajdon lett a kis Mariskánk, hogy senki se hagyta azt egy tekintetre. El is hatott híre, messze nagy vidékre, milyen szép, milyen jó, milyen ügyes gazdasszony a körös-tarcsai nótárius leánya. Rásütött még egyszer a házunkra a nap. Jöttek a lánynezők. Talpra kellett állnom nekem is; de sok szép ezüst tizes, huszas, egyszer még tallér is ütötte a markom.

A ki leánynezőbe megfordult nálunk, rövid idő múlva leánykérőt is hozott; de üres kosárral ment el valamennyi.

Látván a sok kérést, megjárd a rektor, kérelemmel fordult nótárius uramhoz: ne adja Mariskát férjhez senki mászhoz! Ideje kitélik úgy is nem sokára, Pestre megy azonnal, ki tanulja majd ott a prókátorságot, s szülővárosába, a nagy Debrecezenbe telepedik majd le. Megélnék ott szépen; nagy, gazdag a város és kevés a prókátor.

Megkérdezte ekkor az atyja Mariskát. Nyíltan megvallá, hogy ő szívesen vár, szereti a rektort tiszta szerelmmel.

Most jött egy igen szép, derék fiatal pap leánynezőbe hozzánk, a Kunságnak egyik nagyobb városából. Ennek azt a rektor mindjárt elbeszélte, hogy itt már elkésett, mert a kis Mariska neki van ígérve. Ez hát meg se kérte. Elhalványodtan, szomorodott szívvel távozott el onnan. Jaj de megsajnálta ezt a derék embert! Hanem ismertem én a Mariska lelkét, tudtam, hogy ha szavát adta, meg is állja. Hát egy szót sem szóltam, magam elgondoltam, hogy az ilyen dolog nem a eselődolga. De meg akárki is híjába szólt volna.

Hogy elment a rektor, esküvel fogadta; hü lesz mind halálig, a Mariskát lesz a szíve, a lelke, minden gondolatja, s mielőtt célját érte, rögtön eljön érte. Mariska is azt, hogy soha se lesz másé, esküvel ígérte.

A volt rektor Pestről gyakran írt levelet nótárius uramnak, nótárius uram meg mindig válaszolt rá. A levél egy része Mariskának szólt, a válasz egy részét meg Mariska írta. Szép jövőt reményelt az én jó Mariskám.

Engem meg Komócsin János kéretett meg. Nem egy könnyen tudtam ráadni fejemet, hogy elmenjek onnan, a hol megbeesültek. Ki tudja, — gondoltam, — hogy lesz fejem alja majd Komócsinénál? Hanem egyre mindig jött a gyalogsátán,* dicséret Komócsint, a két fertály földjét, a tágas portáját, a sok szép marhaját.

— Bőségesen lesz mit aprítanod a tejbé; el ne szalaszd ezt a szép szerencsét, Erzsók! Sohse fogod azt meg, ha most elszalaszod. Legénynek az igaz, vénecske Komócsin, de te se mondhatod, hogy virágos kender-nyóvóskor töltöd be a 18 évet.

Megvallom a bűnöm, a vagyonon kaptam, az is igaz, hogy már meguntam a pártát. Hisz volt lány-pajtásom, nem idősebb nálam, a kinek iskolás fia, lánya volt már. Hozzá szédültem hát a Komócsin Jánoshoz. Hiszen szemrefőre, — mint mondják, — bagolyként ember számba ment az. Elfűttam a hitet a nagy mihasznával.

Lett nagy lakodalmunk, a fél falu ott volt. Mikor felkontyoltak, a fülembé sügta egyik szomszédasszony: «No, Erzsók, mulásd kimagad utójára! Most jutottál az ebek harminezadjára; mindig esöröl-pöröl veled a vén Sára, nem dolgozhatsz annak soha gusztyusára.»

Hát azon módon lett a! Harnadnapon már elkezdte a vén Sára, a Komócsin János nagy apjának nénye: «Minek hoztál, János, koldús maradékokat, egy hitvány szolgát a Komócsin házhoz? Kaphattál volna te gazdag özvegy asszonyt; de nem kellett ugy-é, hogy kissé koros volt? De a kit elvettél, a sem mai csirke.»

Komócsin János meg áperté kimondta: «Hát nem megkértem azt a vazzkorképűt? s nem mondta ki nyíltan: Nem bolond, hogy jöjjen kenddel civakodni? Hiába szaladunk olyan kocsai után, a melyik fel nem vesz. Úgy se állta kendet soha a szolgáló; hát én most esküvel kötöttem ezt ide; ez nem szaladhat el, akár-mint pöröl kend.»

Meghült bennem a vér. Nesze neked, Erzsók! — gondoltam magamban, — kutya élet lesz itt! De akármilyen lesz, most már benne vagyok, a hitet lettem. A tűz égése meg azt a vén szipirtót, azt a gyalog sántát, jaj, de bolonddát tett! Hát még mikor megtudtam, hogy a vagyon csak ideig-óráig lesz már a Komócsin Jánosé, ennek is adós az, annak is adós az, némelyiknek nem is egy-két száz forinttal; még a lakodalmat is kölcsönből laktuk. — Óh, bár a fejembe fort volna a pártá! De sokkal könnyebb volt az a főköntől!

December elején meg is szólt a dob. A marhát, a lovat elköttyavétyélték, de még a föl-

* Az előre tudakozódó, rábeszélő asszonyt nevezi a nép gyalog sántának.

det is, vetéssel együtt. A föld árából se telt ki az adósság, másnap már a házra került volna a sor.

Ordított, üvöltött vén Komócsin Sára: «Váltsd meg ezt a házat, János! mert én ebből életben ki nem mék! Ugy is csak 25 forint van még hátra. Ifjasszonyodnak még van annyi pénze. A tied az asszony, tied a pénze is. El kell vened tőle, ha szép szerivel nem akarja odadni.»

Hát mit volt mit tennem? Odaadtam a pénzt. Hiszen ha nem adom: az én vazkomat is csak kitétték volna; ha lakónak mentem volna valahová, csak velem jött volna az a nagy lehtëző, utána jött volna annak a vén Sára; testamentomába hagyta azt fiára, Komócsin Kelemen, Jánosnak az apja.

Mariskákhoz csak nagy ritkán mehettem. Mielőtt kitétem a pitvarból a lábam, az a vén sátrafa mindjárt rám ordított: «Megint faluzol már? kerülöd a dolgot?»

Szaladva jött értem egyszer a kisbíró, hogy fussak azonnal! nótárius uramat nem tudják, mi lete? ha nem sietek, tán életben sem érem.

Majd lerogytam, a mint a szobába értem. Nótárius uram ott feküdt a kanapén, meredten, mint a holt, csak alig pihegett. Mariska ott térdelt a kanapé előtt, összekulesolt kézzel, egyre rimánkodott: «Apám, édes apám! mi lete? mit tegyünk? Apám! Apám! Apám!»

Bíró uram is ott volt, kérte Mariskát, menjen át a másik szobába, pihenjen! mindjárt jön a doktor. Mariska nem mozdult, szegény talán nem is tudta, hogy hozzá beszélnek.

Kérdeztem: Istenem! teremtőm! mi történt? Bíró uram aztán így redikálta el: «Egy levelet hozott volt a gyalogpostás, ezt én átalvettem, magam adtam kézhez nótárius uramnak. Ez alig olvasott egy-két sort, kiejté kezéből az írást, a szívéhez kapott, s egy jaj-kiáltással lebukott a székről. A jaj-kiáltásra a lányasszony meg a szolgáló a pitvarból beszaladtak, azokkal tettük fel nótárius uramat a kanapéra. Rögtön küldtem a szolgát, mondja meg a helység kocsisának, fogjon s hajtson lóhalálában a doktort. Azután elmondtam a lányasszonynak, mi történt s rámutattam a levélre. Felkapta azt a földről, rátekintett, de olvasatlanul kebelébe tette, a kanapé elébe térdelt, azóta mindig ott rimánkodik.»

Én közelítettem ekkor Mariskához: «Lányasszony! Mariskám! az Istenre kérem, menjen át a másik szobába, pihenjen, itt leszek, vigyázzok», rimánkodtam neki. De szegény Mariska rám sem ügyeltett, talán meg sem ismert.

Sebes vágatva érkezett meg a kocsai, egyszerre bent termett a doktor a szobában, rátekintett a két szenvedőre, felölelte Mariskát. «Segíts, Erzsók!» mondta. Átvittük Mariskát a másik szobába, ráfektettük ott a megvetetlen ágyra. «Maradj itt vele, Erzsók!» mondta a doktor, Mariskára meg ráparancsolt: «Lányasszony! nyugodtan kell lenni! Ártalmára van atyjának, ha látja, így nem segíthet. Majd kihívom én, mikor már nem lesz veszélyes jelenléte, jövek nem sokára.»

Szót fogadott szegény Mariska, kezét összekulesolta, az ajaka mozgott, a szeméből mint a sebes eső ömlött a köny, alig győztem azt fehér zsebkendőjével felszitatni. Nem sok idő múlva bejött a doktor, kivittük Mariskát, megélt letérdelt az az apja elébe. Nótárius uram ránézett, keservesen, s feldokolva mondta: «Ma-ris-kám! bo-csás-meg. Én vol-tam-a-hi-bás, te jó-vo-l-tál-min-dig; nem-hagy-el-az-Is-ten. I-dá-som-rád!» Ez volt az utolsó szava az én jó gazdámnak. Aldja meg az Isten a haló porit is!

Kisírta magát Vonza, azután folytatta: «Mit tettünk ezután, ha a fejem elütőd, se tudnám elmondani; csak arra emlékszem, hogy a temetés után való reggel ezt mondta Mariska: «Senkim sincs már, Erzsók! a széles világon, egyedül az Isten, meg te, szegény asszony. Te ne hagyj el engem! Hisz az is elhagyott!»

Nem mondta tovább, de mindent megértett az én gyűgyű eszem. Hanem a világeért se mertem volna szólni. Kis idő múltával összekulesolt kézzel könyörgött Mariska: «Istenem, bo-csásd meg, hogy szeretni tudtam azt a gonosz embert, ki hitszegésivel megölte apámát!... Bo-csásd meg annak is,

Dunky ábrák fényképe.
Gróf Bethlen Katinka mint Hungária az «Erdélyi Kárpát-egyesület» jelmezestélyén.

könyörülő Isten! Hátha nem is gonosz, hátha az is szenved?»

Csak később beszélt el Mariska, hogy azt írta az a pokol tűzire való, — de ezt csak én mondom ám, — hogy őt egy nála sokkal idősebb gazdag özvegy asszony kerítette halójába, semmi módon se szabadulhatott meg attól, meg kellett vele esküdni. Tudja, hogy teljes életében boldogtalan lesz. Bo-csásának meg neki! Felmenti Mariskát esküje alól. Szívéből kívánja, legyen boldogabb, mint a milyen ő mellette, az erőtlén lelkű nyomorult mellett, lehetett volna!

Hogy ezt meghallottam, kiszaladt a számon: «Verje meg az Isten mind a két kezével!» Keservesen rám nézett Mariska s így szólt: «Hát tőled is el kell már szakadnom, Erzsók! Átkozódásodat én nem hallgathatom. Minden nap elmondod: «Bo-csásd meg a mi bűneinket! mint mi is megbo-csátunk ellenük vétetteknék.» Bűnöd bocsánatát hogy mered reményleni, ha akkor is hazudsz, mikor imádkozol? Isten szeme belát szívedbe, vesédbé.»

Ilyen aranyzivő az én jó Mariskám. Nincsen annak párja a föld kerekégén. Angyal lélek az én Mariskám lelke.

De azért megverte ám az Isten a hitszegőt. Esztendő múlva a nótárius uram halála után Pesten járt az öreg Pardi Szilágyi fuvarban, ez beszélt nekem, hogy látta Ujvárit; így hívták azt az istentelent. Egy nagy házból jött az ki egy 60 éves forma nagy, erős, vörös képű német asszonnyal; bár megismerte Ujvárit, megkérdezte a kapustól: kik azok? Ez megmondta, hogy a gazdag Ujváriné, a kinek még három ilyen nagy háza van, meg a férje. Utána tette az öreg Szilágyi: «Nem hinnéd, Erzsók, hogy ilyen kis idő alatt mivé lehet a fiatal ember. Megöszült az, egészen neki görbült, olyan a képe, mint a holdvilág, pedig a mint a kapus mondá, nem volt az beteg, csak úgy fogyogat napról-napra.»

Elvesztett engem a vén Sára végkép. A temetés után harmadnapra izent: tüstént menjek haza, el lehetett már a halotti tort lakni. Pedig dehogy toroztunk, dehogy! Ezután mindennap küldözgetett értem, még kétszer is egy nap. Pedig egy hetet sem töltöttem ám a temetés után a helység lakásán. Felajánlottak azt ugyan Mariskának bírák-uraimék egész esztendőre, de ez azt mondotta, az új nótáriust illeti már az, azt ne szállítsák bérelt lakásba, ő meg olyanba.

— Hozzátok költözöm, Erzsók! — mondta nekem, — a kisebb szobába, megfizetem érte a házbért, így együtt élnék, különben nem; mert te a férjedet nem hagyhatod el.

— Igaz a! — mondtam, — kereszt nyűgbe vetett engem az Uristen a nagy mihasznával, a mért a vagyonért eladtam magamat, azért a vagyonért, melyből kidoboltak, a mint kidobolták mézeért a méhet. De hogy jön oda a lányasszony? hiszen a házunk fedelét is elhordja már a szél, itt is, ott is csurog már az nagy esőben; mi lesz ott a sok szép házi eszközökből?

Mariska azt felelte: — Ne cimezz engem többé, Erzsók! csak nevenem szólíts! Csak olyan szegény vagyok már én, mint te. A házi eszközömeimet meg ne féltsd. Csak a legszükségesebbeket hagyom meg, a többit eladom. Úgy is alig maradt én rám annál egyéb. Tudod, mennyit elvitt apámtól a sok betegség s temetkezési költés. De annyim mégis maradt, hogy kijavíthatatom a házatok fedelét s házbért fizethetek. Azután dolgozunk Erzsók! elstartjuk magunkat, meg a két öregét Isten segélyével.

— Még a lányasszony dolgozva azért a két istencsapásért? Engem vert azokkal meg az Isten, — mondtam, — Nekem kell azoknak élelmet megkeresnem, ha megszakadok is bele.

— Én meg tartozom segíteni, szívesen is segítek annak, a ki nekünk minden bajunkban hü segítők volt. — Egy szót se szólj többet — mondá — s felhagyj a cimezéssel! Beköltözött hozzánk a szegény Mariska a sárkányfészekbe, s úgy lett, a mint mondta. Ketten tartjuk mi azt a nagy gyómolaltant, meg a vén Sárát, az Isten nélkül valót. Hiában mondtam én, hogy Komócsin uram is dolgozhat, járjon napszámra, álljon el részesnek, kapáljon felelő tengerit, hiszen van ereje, a marhának se több. Hiába bizony, rám üvöltött a vén Sára:

«Hallgass, te feleszű! Az én János öcsém nem dolgozhatik másnak; gazda ember fia, gazda volt annak még az öreg apja is. Nincs most a faluban oly tehető gazda, mint a milyen az volt. A cselédek dolga után élt ez mindig, ezután se töri dollag a testét; nem arra született. Azért vette le a vén fejedről a pártát, azért adta rád a Komócsin névet, hogy dolgozz, keresd meg nekünk a kenyeret.»

Ha neveti is az ifjú úr, így volt az szóról szóra. Olyan szent igaz, a mint a hogy elmondtam. Nincsen a világon olyan kevély boldog több, mint a vén Sára.

Jaj, de jó, hogy nem hallja Mariska a kifakadásomat! Sokszor megpirongatott már az efféléért. Pedig neki is vet ám néha olyan szókat az a vén bolond, hogy a kutya se enné meg. Hanem mostanában már mégis ritkábban. Nincs az a vadállat, a melyet Mariska meg ne szelidítne. Komócsin Jánost szépen rávette, hogy mikor otthon nem vagyunk, viselje gondját az apró jószágának, a hizó szőlőnek. Most már még akkor is ez bántik azokkal, mikor otthon vagyunk, mi láthatunk más dolgohoz. Ezért is csatított eleinte a vén Sára, de Komócsin János azzal vette elejét. «Nem dolog a, Sára néni! csak időtöltés. Legalább nem unom el nagyon egész nap magamat.»

Hogy apró jószáguk bőven van, hogy malacot hizlalhatunk, azt is Mariskának köszönhetjük. Ha megszakadnék, sem bírnám én mind beszerezni, a mire ennek a híres Komócsin háznak szüksége van. Mert jó élelt kíván ám a vén Sára. Jól is élhet, mert Mariskát szépen jutalmazták azok, a kiknek finom munkát végez, vagy betegöket ápolja. Majd annyit ér ám a beteg mellett Mariska, mint a doktor. Mikor a vén Sára nagy beteg volt is, úgy viselte gondját, mint a jó édes anya szokta gyermekének; olyan herbatéket, borleveleseket, becsináltakat főzött neki, hogy soha sem evett olyan jót, se maga, sem az apja, de még az a nagyon gazdag öreg apja se. — Ha módosabb háznak nehéz betege van, még a doktor is azt mondja, kerjék fel a beteg ápolására Mariskát, híven foglódik az a beteg körül, az enyhítő szereket ismeri, ostobaságot, babonaságot nem követ el, még másnak sem engedi, hogy elkövessen.

Szegény sorsú betegekkal meg Isten nevében tesz sok jót Mariska. Visz nekik egy kis jó levest, aszalt gyümölcsöt, finom borezetet, kinek melyik használ. Áldott egy lélek az. Áldás az az egész falun, hát még én rajtam! Mi lett volna én belőlem meg Komócsinéból Mariska nélkül?

Sokszor ott hagyhatta volna pedig ezt a sárkányfészkét.
A nótárius uram halála után másfél esztendővel megkérte az a kunsági derek tiszteletes. De szívesen kérte! Hanem Mariska annak is azt mondta, a mit a többi kérőinek. Mert még idősebb korában is sok kérője volt, özvegy gazda ember, ispán, nótárius, pap. Megköszönte szépen

No, de mit beszélek? Hogy vehetné azt a jó Isten magához, hisz az ördögöt is elűzte magától, a vén Sára pedig annál is gonoszabb. Bele száradt abba egészen a lélek. Hiába készítettük el a halálra valóját.* Mert elkészítettük ám téli éjszakákon, mikor egyéb dolgunk nem volt, a magunkéval együtt a Komócsin Jánosét is, meg az övét is. A prédikáció ára is ott van a

— Meg én, mihelyt meghal — válaszolt Vonza, de tenyerével szájára ütve, rögtön utána tette, — még talán elébb is. Ha gonosz is a szám, éles is a nyelvem, az én jó Mariskám intése, tanácsa, jó példaadása megtisztítja lelkem.

V.
Hajnalodni kezdett. Felugrott ültéből Vonza, s dologhoz látott.

Sós Gizike mint árva megyei tót leány.

Dr. Török Imréné mint torockói asszony.

Giresik Gyuláné mint alföldi menyecske.

Vásárhelyi Jolán mint cigány leány.

Meltz Iza mint beszercei szász leány.

Kuti Irénke mint kalotaszegi leány.

AZ ERDÉLYI KÁRPÁT-EGYESÜLET JELMEZ-ESTÉLYÉRŐL. — DUNKY FIVÉREK FÉNYKÉPEI UTÁN.

a megtiszteltetést, s megmondta szeliden: soha se megy férjhez. Istenem, Istenem! de boldog lett volna vele egy jó ember!
Nem hinné az ember, mily megelégedett az én jó Mariskám. Nem elégedettebb annál az sem, a ki kedvére duskálhat minden földi jóban. A lelkem is örül, hogy elégedettnek látom Mariskámat.
Nem is volna terhes ez a mi életünk. Csak venné magához már egyszer az Isten azt az örök nyögőt, a vén Komócsin Sárát.

ládánk fiában. Mariska egy pár aranyat tartogat arra, én három lázsiást háromkért. Sokra rásegített minket a jó Isten.
— Hát még a vén Sára halálra valóját is elkészítette kend? — mondtam Vonzának. — Úgy látom, fogott kenden a Mariska oktatása, a legnagyobb ellenségének is meg tud kend bocsátani.

* Halálra való-nak nevezik a halotti öltözetet. Akkor még a gondos asszonyok előre el szokták ezt készíteni.

Mikorra a szedők kiérkeztek, tiszta volt szoba, pitvar, le volt habozva, s kissé lehűve a paprikás must s három nagy venyige tűz is lángolni kezdett. A szedők elébe tette Vonza a kenyeret s szalonnát. «Szeljetez piritost, süssetek szalonnát, csillagom! falatozzunk, aztán lássunk a szedéshez!
A mint megreggeliztek, töltött Vonza a még langyos forrált mustból egy-egy nagy pohárral az asszonyoknak, egy-egy kisebbel a lányoknak, s vezette őket munkára tréfás szokása szerint

motyogván: «Ök, ök libuskáim! az anyátok után! Utánam, utánam! szedegetődjünk.»
Mikorra anyám Kopányi Marissal kocsin kiérkezett, messzire elhallott már a szedők dala:

Őszi harmat, hideg eső, —
Ősszel érik meg a szőlő.
Ha megérik bornak szűrjük,
A szép leányt elgyűrjük.

egylet), az AC (Athleta Club), a FMKE (Felső-magyarországi közművelődési egyesület) és még nagyon sok, ilyen pár betűvel jelzett egyesület magyar fajunk erősítésén, megtartásán oly sikerrel munkálkodik, hogy címök kezdőbetűi már magokban egy programot képeznek minden hazafi előtt.

Hirneves betűelődeihez csatlakozott az alig

téző férfiai ez egyesületet, mely voltaképpen mint sárj az izmosodó fatörzsből, az anyaegylet tövéből nőtt ki, életre hívták, s ma már a bibliai mustármag példájára terebélyes fává nőtte ki magát, melynek védő lombzata jó és biztos talajt ad azoknak a hazafias és közhasznú törekvéseknek, melyeket az EKE szolgálni hivatva van.

Fülöp Gizella mint segesvári szász leány

Birinyi Janka mint körösfői (kalotaszegi) leány.

Jakabffy Anna mint cigány leány

Hindy Erzsike járdóügyi viseletben.

Dr. Ákoncz Károlyné mint szász menyecske.

Gyarmathy Jolán mint kalotaszegi leány.

AZ ERDÉLYI KÁRPÁT-EGYESÜLET JELMEZ-ESTÉLYÉRŐL. — DUNKY FIVÉREK FÉNYKÉPEI UTÁN.

Gyaraki meg társával együtt, a tele puttonnal ballagott a pajta felé.

AZ «EKE» JELMEZ-ESTÉLYÉRŐL.

A mai gyorsiró-világban csak három-négy betűvel szokott jelezni olyan intézményeket is a hírlapirodalom, melyek közhasznú működésükkel ezt a pár betűt megörökítik.
Az EMKE (Erdélyi magyar közművelődési

pár évvel ezelőtt megalakult EKE (Erdélyi Kárpát Egyesület), melyet az erdélyi részekben már évtizedek óta főnálló szász egyesületek mintájára, abból a hazafias czélből alakítottak meg az erdélyi részek tekintélyes férfiai, hogy azokat az alig ismert kincseket, melyekkel Erdély oly gazdagon van megáldva, úgy az országgal, mint a külfölddel megismertesse, megkedveltesse, könnyebben hozzáférhetővé, kihasználhatóbbá és jövedelmezőbbé tegye.
Alig pár éve múlt annak, hogy az EMKE in-

Az erdélyi részek bővelkednek természeti szépségekben és kincsekben egyaránt.
A Királyhágón túli hazarészben — s ezt statisztikai adatok bizonyítják — majdnem annyi üdítő, éltető vizű fürdő van, mint a szoros értelemben vett magyar anyaországban, — csak hogy, fájdalom, nagy részük olyan kezdetleges állapotban van s oly kevésbé hozzáférhető, hogy gyógyhatásuk és látogatottságuk éppen nem állhat arányban arra való hivatottságukkal.
E parlagon heverő kincsek mellett gyönyör-

ködtető természeti szépségeiben is bővelkedik az én kis hazarészem, — annyival bizonyára (diesekvés nélkül legyen mondva,) mint kevés kősin ország széles e világon. De, sajnos, a világturisták nem ismerik, s ha ismerik is, az evvel járó kellemetlenségek, sanynárságok miatt nem szívesen keresik föl ezeket a csodaszép természeti ritkaságokat, melyek közül némelyik páratlanul áll széles e világon.

Fürdőink forrásainak — s ezek között a székvölgy vízének, melyek szintén páratlan szépségsavdúsak és vastartalmúak, a magok nemében nincs piacuk.

Ime rövidbe foglalva az, a minek orvoslására az EKE alakult.

És hogy célját elérje, azoknak segítségével, kik közgyűjteményeink, hírnevünk érdekeit jól fogják fel, az ifjú egyesület lankadatlan buzgalommal munkál. «Erdély» czimrel képes folyóiratot ad ki, mely érdekes ismertetőket hoz a rejtett kincsekről, másod sorban — megyei fiókjai által is — kirándulásokat rendez a festői s kevésbé ismert vidékekre, — fürdőinket aránylag csekély anyagi erejéhez mérten segíti, azokat külföldön is népszerűsíti, — gyógyvizeink elárúsítása és ismertebbé tétele érdekében nagy szabású tevékenységet fejt ki, s mint egyesület, maga is tart fenn egy gyógyfürdőt, a melynek vize a legjobb hatásúak egyike: a radna-borberekit. E czikkcske keretét túlhaladná részletes ismertetése az egyet sokoldalú működésének, mely gyümölcseit már is kezdi megteremni, s a mely a házi-ipartól a nagyobb szabású alkotásokig működési körében mindenre kiterjeszti figyelmét.

Annál inkább túlhaladná, mert e sorok csak kiserői kívánnak lenni annak a képesportozatnak, melyet, mint egyik kedves és kellemes bemutatását az egyet egyik tevékenységi ágának, a «Vasárnapi Ujság»-nak ez a száma közöl.

Már a mult esztendőben rendezett az egyet az EMKEvel karöltve egy jelmezball, mely egyike volt az élénkségéről híres kolozsvári farsanglegdiszesebb mulatságainak, annak dacára, hogy rokoko volt.

Az idén, mult hó 12-én, aztán — működési köréhez képest — azt tűzven ki célul, hogy az erdélyi népek összes népviseleteit bemutassa, adott egy fényes táncmulatságot, mely az erdélyi részről főrangú világ s a középosztály tömeges részvétele folytán gyönyörűen sikerült.

Nemesak «kincses» Kolozsvárnak, melynek kincsei ma már csak szép lányai és asszonyai szemeiben ragyognak, hanem a többi erdélyi városoknak szépei is összesereglettek e bálra, mely a nemzeti színházban tartott, s legnagyobb részük festői népviseletben.

A kalotaszegi varrottas egyszerű, de izlées csizfázatai, a komoly, mondhatni ünnepléses szász népviselet, melyben a szűzies fehér szín olyan szép összhangba olvad össze a papias kuoema méltóságával, — a virító, szenvedélyes cigány-viselet, — a torozkói asszonyok szingazd, dűsan prémezett öltözékei, a rikító, de élénkségükben nem izléstelen román népies öltözékek, változatosság kedvéért tarkítva az alföldi menyességek kacskias viganóival s a felföldi tót leányok tarka viseletével: mondhatom, gyönyörű látványt nyújtottak. Mikor a menet megindult, a bál kedvetekor, a páholyok közönsége alig győzött betelni a színekben és szépségekben egyaránt gazdag képpel.

A jelmez menet az élőképek egész sorozata előzte meg, melyek között a legnagyobb hatást a vérszerződés allegóriája keltette, melyben a daliás férfiakon kívül, kik a hét vezért ábrázolták, különösen Hungaria nemtőjének felleges alakja tűnt föl. Erdély legszebb leányainak egyike, Bethlen Katinka grófnő volt ez alak, s hazánk Genuszát méltóan képviselte.

Dunky fivérek, a jónévi kolozsvári fényképek egész sereg fényképfelvételét küldötték be e lapoknak, az estélyi jelmez alakjairól. Mondhatom, hogy a szerkesztővel nem kis fáradságunkba került kiválasztani azokat, a kiknek képeit a mai számban bemutatjuk. Sokan vannak — s itt mégis kevesen. A többiekét képzéjük el, de hozzá teszem, hogy azok sem kevésbé szépek.

A tér mindent korlátok közé szorít, csak a fantáziát nem. Ezt a kis képsorozatát is a tér korlátolja, de fantáziám elcsapong, ha Erdély szépeire gondolok — s ott nálunk, biz' Isten, korlátolhatlan tere van.

Dr. Szász Károly.

A ZENÉSZ-CZIGÁNYOK MAGYARORSZÁGON.

Hieronymi Károly volt belügyminiszter megbízta az országos statisztikai hivatalt az általános cigányösszeírásról, melyet e hivatal 1893 január 31-én végre is hajtott, és a sokoldalú számbeli adatok gazdag eredményeit áttekinthető, érdekes táblázatokban foglalta össze. E számbeli eredmények tudományos feldolgozásával, s a cél szempontjából a demographiai, ethnographiai, stb. következményeknek, tanulmányoknak kifejtésével Lukács Béla kereskedelmi miniszter alulírtat bízta volt meg. Így keletkezett az a terjedelmes könyv, a mely közelebről jelent meg, mint a «Magyar statisztikai közlemények» új folyamának IX. kötete a «Magyarországban 1893 január 31-én végrehajtott cigányösszeírás eredményei» czimmel. A könyv két részből áll, a táblás kimutatásokból és az ezeket magyarázó általános jelentésből. A jelentés tíz fejezetnek tartalmazza: a számlálás módszere, a cigányok országos létszáma, általános viszonyai, lak- és korviszonyai, családi állapota, hitfelekezete, nyelvismerete, olvasni-írni tudása és foglalkozása.

Az utolsó, a legterjedelmesebb fejezet, a gyakorlati szempontból legerdekesebb anyagot nyújtja. Ebből az alkalommal csak a zenészekre vonatkozó adatokat akarom kiemelni. A táblázat meggyenként bemutatja a különböző kategóriájú és mindkét nemű zenész-czigányok számát; e számoknak az összes cigányokhoz való viszonyát a férfiak foglalkozását felmutató grafikai tábla állítja szem elé.

Mindenek előtt azt kell megjegyeznünk, hogy ez a táblázat nem teljes. Ugyanis a székesfőváros hatóság, félreismerve a cigányösszeírás ügy nagy kulturális, gazdasági, sőt nemzeti fontosságát, vagy talán kivonni akarván magát az összeírás munkájából, a maga területén nem hajtotta végre a számlálást és ezzel pótolhatatlan csorbat ejtett az országos ügyön. És éppen a zenészek tekintetéből a legérezhetőbb e hiány; mert a fővárosi jelentékeny számú cigányok legnagyobb része zenész; ezek a hazai cigányok diszei, vannak köztük világhírű művészek, és előkelő úri emberek, általában pedig tisztességes életű művelt polgárok; ezek mindennemű viszonyainak tüzetes ismerete igen hasznos tanulságokat nyújthatott volna a hazai cigányok tudatos és észlelő kultiválásának általános nagy munkájához. De Budapest népeiségi jellegének meghatározásához is fölülte érdekes adatokat szolgáltatott volna, a melyet nem pótolhat semmi más közönséges összeírás, mely a származásra nem lehet tekintettel és az ethnikai momentumok közül csak a nyelvet veheti számba. Pedig a hazai cigányoknak már több mint fele nem tud cigányul, ha egyébként megtartotta is a cigány jelleg ethnographiai és néppszichológiai főbb sajátosságait.

Noha a főváros nagyszámú cigányai nincsenek felvéve a táblázatba, Pest-Pilis-Solt-Kiskunmegye mégis messze kiemelkedik a zenész-czigányok nagy abszolút számával (1410). Utána következnek félezernél többel: Jász-Nagykun-Szolnokmegye (686), Pozsonymegye (582), Nógrádmegye (574), Gömörmegye (536), Hevesmegye (506). A legkevesebb cigány zenész van a következő megyékben: Turócmezgye (6), Mosonmegye (7), Liptómege (8), Árva megye (16), Brassómege (51).

A zenésznép jelentékeny társadalmi elem, az egész cigányságra nézve igen fontos, mint előkép a tisztességes élet, a polgárosodás és művelődés tekintetében. Ez osztálynak azonban még sok a baja és fogyatkozása. Existenciája nem biztos, művészi képzése esetleges. Történet már több ízben kísérletek muzsikusi cigányaink, népzeneiségünk társadalmi szervezésére, az önszervezés rendszeresítésére, az önképzés előmozdítására. Ez osztály erkölcsi és anyagi érdekeinek képviselésére külön lapot is próbáltak csinálni. A kísérletek nem sikerültek, főleg azért, mert nem illetékes tényezők és nem a kellő módon indították meg. Az ezredévi ünnepek alkalmából talán lenne alkalom, hozzáértő, önzetlen, kitartó vezetés és érdekeltek egyetértő közreműködése mellett célravezető akciót indítani. A cigányok nagylelkű védnöke, József főherceg, bizonyára nem vonná meg pártfogását e fontos és közhasznú ügytől.

Mert a cigányzenészek ügye nemcsak ezekre nézve fontos. Ez osztály nálunk, és csak nálunk,

általánosabb jelentőségre tudott szert tenni azzal, hogy letéteményese lett a magyar zenének. Népszerűségét, sőt dicsőséget szerzett ennek az egész világon. De némileg veszélyeztetették is zenénk magyar voltát, részt nyel azzal, hogy sajátos modorosságukkal némileg kivetkőztették törzökök eredetiségéből, részint azzal, hogy némely zeneértő, felcsereleva a virtuózt a zeneköltővel, magyar nemzeti zenénket cigány eredetűnek állítja. Ez elmélet, melynek Liszt Ferenc volt az előharcosa, még tartja magát a külföld felfogásában, számtalan czáfolgatásunk ellenére, mely különben eddig még nem volt teljes módszerű, mert e kérdésnél nálunk is csak a cigányok által gyakorolt magyar zenét tartották szem előtt és mellőzték, mert nem ismerték a cigány nép igazi saját zenéjét, t. i. cigány nyelvű eredeti népdalainak dallamát.

Én tíz év óta sokat foglalkoztam a cigányokkal. Heteiken át vándoroltam velök, tanulmányozva életüket, szokásaikat, nyelvüket, gyűjtve hagyományaik, népköltésök szövegeit és dallamait. Ámbar csak laikus vagyok a zenében, ezen a téren is használni kívántam, egy irányban kiegészítve nagyérdemű zeneőrökönk, Brassai, Bartalus, P. Thewrewk Emil tudományos vizsgálódásait. Gyűjtéseim, tapogatózásaim anyaga és eredményei még nincsenek feldolgozva. Legjelentékenyebb e tárgyú dolgozatom éppen a «Vasárnapi Ujság»-ban jelent meg: «A hegedű a cigány népköltészetben.» «Vasárnapi Ujság» 1887. évfolyam 32—33. szám.) Érintetem e tárgyat a magam német folyóiratában is, («Ethnologische Mittheilungen von Ungarn»).

A cigányoknak a magyar zenéhez való viszonyáról formált felfogásomat a következő rövid tételbe foglalva terjesztettem az 1891-iki londoni nemzetközi folklore-kongresszus elé, mely azokat helyeslőleg vette tudomásul:

1. Saját cigány népdalaik dallamát a cigányok csak énekelni szokták és csak nagy ritkán játszzák; más népek dallamait szokták húzni, de magok csak kivételesen éneklék. — 2. A magyar, azaz magyarok közt élő és magyarul beszélő cigányok cigány-szövegű népdalainak nótái, lényeges motívumai, t. i. a melodia és ritmus szerint magyarok, azaz a magyar népi eredeti nótáit jellemzőkkel azonosak. Egészen így áll a dolog az ú. n. oláh, szerb és tót cigányokkal s a mennyiben a nagyon gyér adatokból következtetni lehet, más országok cigányai-ival is. — 3. A különféle cigányok cigány-népdalainak dallamaiban van azonban mégis bizonyos közös sajátos cigányosság. Ilyen jellemzőes cigány elemek előfordulnak más népeknek is cigányok előlatta instrumentális zenéjében, de inkább az előadás szubjektív színezéséhez tartoznak, míg a cigány dalokban a dallammal összeforrtnak látszanak. — 4. A cigány muzikusok elcigányosították, modorossá teszik más népek eredeti népdallamait és különösen újabb időben a tősgyökeres, igazi magyar zenét részben megrottották és meghamisították. — 5. A cigányok semmi esetre sem lehetnek valamely hazai nép zenéjének teremői. Herrmann Antal.

A MAGYAR KIR. HONVÉD FŐPARANCSNOKSÁGI PALOTA.

A magyar kir. honvédfőparancsnokság eddigi várbeli szűk és ódi otthonából összesen új, fényes palotájába költözik át, melyet a honvédelmi minisztérium 400,000 frtnyi költséggel épít részére. A palota az 1881-ben épült honvédelmi minisztérium palotájának a hátsó részével lévén összeépítve, a két nagyszabású palota együtt egy hatalmas négyszöglet alkot, melyet egyfelől a Színház- és Szent-György-utczák, másfelől a Szent-György-tér és a Disz-tér fogják közre. Az új palota főhomlokzata a Disz-térre néz. A hatalmas épület helyén előbb az ág. evang. hitközség régi kis temploma és iskolája állott, melyek helyett a minisztérium a Bécsi-kaputérén építtetett a hitközség számára az átengedett telkek és épületek értékével fölerő új templomot, iskolát és paplakot. Ezen új templom tavalay májusban felszenteltetvén, megkezdették a régi, rozszant, fatornyos templom lebontása és az új honvédfőparancsnoksági palota építése, melylyel egyidejűleg a minisztérium palotája is kiegészítették a kettő közötti keskeny hézag beépítésével s a főépületbe illesztésével. Az új pa-

lota ez évi május 1-jére kívülről teljesen elkészül s hozzájárul az ezredévi országos ünnepelés külső fényének emeléséhez.

Az új palota földalatti és földfeletti részekből áll. A földalatti részben két istálló és a konyha-helyiségek rendeztetnek be.

A földfeletti rész maga a voltaképi palota. A földszint közepén nyílik a főbejárat, mely a 13¹/₂ méter hosszú, ugyanolyan széles és 9 méter magas előcsarnokba vezet. Ez az előcsarnok egyike Budapesten a legnagyobbaknak és legdiszesebbeknek. A mennyezete fresko-festményekkel lesz ékesítve.

A földszint maga is két részből: alsó és felső földszintből áll, melyet a hivatali helyiségek és a szolgazemélyzet lakásai foglalnak el.

A 6¹/₂ méter magas I-ső emeleten középtűt az előcsarnok fölött s annak méretével egyező elrendezéssel a diszterem van, melyből jobbra egy 15 méter hosszú étterem, balra ugyanilyen nagyságú társalgó terem (salon), az udvar felé pedig egy 13 méter hosszú és 16 méter széles, díszesen ékített mennyezettel ellátott zárt téli kert van, mely a József főherceg ó. és kir. fensége, mint honvéd-főparancsnok részére a II-ik emeleten berendezett lakosztályaihoz tartozik. Az egész épület villamvilágítással és gőzfűtéssel lesz ellátva.

Az új palota olasz renaissance izlésben s ugyanazon Kallina Mór építész tervei szerint épült, a ki a szomszéd honvédelmi minisztérium palotát is tervezte és építette. A homlokzat fölött hatalmas kupola emelkedik, mely úgy nagyságával, mint magasságával a környék építményei fölött uralkodván, minden irányban nagy messzeségre ellátja. E kupola mellett két oldalt szobrok lesznek, még pedig jobbra a béke, balra a háború jelképes alakjai, melyeket Szász Gyula tanár mintázott. Ugy ezek mint a homlokzat két sarkára illesztendő hadi és diadalmi jelvények érzékelő lesznek öntve.

Így a honvédelmi-minisztérium és a honvéd-főparancsnokság e kettős palotája az utolsó rögeit is ellepi és eltakarja annak a területnek, melyhez oly hosszú századok nevezetes történelmi emlékei fűződnek. Az utókor már csak foljergésekből fogja tudni, hogy ezen épületek helyén állt hajdan a Szent Zsigmond kisebb (Boldogasszonyról is czimzett) kápolnája, melyet még Zsigmond király emeltetett, s melynek sírboltjában Mátyás király első neje, Katalin volt eltemetve; továbbá hogy ugyanebben a kis templomban adta át Bakócz Tamás esztergomi érsek Dózsa Györgynek, mint a török ellen gyűjtött kereszties had fővezérének a nagy vörös keresztrel ékített fehér vezéri zászlót 1514-ben, stb. Sok fényes és borús napot látott a vár területének ez a része. Vajha ezen túl mindig csak a béke és boldogság derült napfényében ragyogjanak e büszke paloták!

AZ OLASZOK VERESÉGE AFRIKÁBAN.

AZ ADUAI ERŐD.

Az aduai vereség, a melyben az olaszok legálább 7000 embert és 72 ágyút veszítettek el a félévad és tökéletlen fegyverekkel rendelkező abessziniaiakkal ellen, lázas izgatottságha hozta az olasz népet. Népgyűlések és tüntetések voltak az ország minden nagyobb városában, a parlament forrongott, s a király kénytelen volt régi hű tanácsosát, Crispit elbocsátani a miniszterelnökségből. A minisztereknek kívül azonban magában az afrikai hadseregben is találtak bűnbakot s valószínűleg nagyobb okkal, a főparancsnokot Baratiert tábornokot, kinek eljárása sok tekintetben egészen okadatlanak látszik,

MENELIK ABESSZINIAI KIRÁLY ÉS VEZÉREI.

bár nem kell felednünk, hogy az olaszok vereségének főoka mindenesetre a helyi viszonyokban van: a szokatlan forró éghajlatban s Abesszinia hegyi vidékében. Előttük is több hódító vonult vissza innen megszágyenítve, s idegen hadsereg csak egyszer vonult be ennek a sziklavárnak belsejébe, az angolok Napier lord vezetése alatt, de még abban az időben, midőn az abessziniaiak a lőfegyvereket alig ismerték s akkor is beléltta a hódító, hogy győzelmet nem lehet kellőképp értékesíteni s ezért csakhamar visszavonult a meghódított s Theodor negus kétségbeesett öngyilkossága után fejevesztett országból.

Az olaszok helyzete Abessziniában jelenleg nagyon nehéz. Két elfoglalt főerősségük, Kaszszala és Adigrat is vesélyben forognak, az utóbbit már is ostromolják a shoa csapatok, bár a parancsnok azt állítja, hogy fegyverrel és éllelmi szerrel egy hónapra teljesen el van látva. A legnagyobb segítségük az olaszoknak az, hogy az abessziniaiak fejedelme, a királyok királya, Menelik, maga is hajlandó a békére, mert nem tartja helyesnek, hogy keresztény nemzetek háborúskodjanak egymással a helyett, hogy közösen támadják meg a szomszéd Mahdi országában garázdálkodó hitetleneket. E mellett kétségtelen, hogy az abessziniaiak is sokat veszítettek a háborúban, bár ök könnyebben egészítetik ki csapatáikat, mint az olaszok.

Az aduai csata vereségét ma főképp annak tulajdonítják, hogy a volt főparancsnok, Baratiert tábornok, igen ügyetlen taktikus. Hadsergét három részre osztva vitte előre, a helyett, hogy egyesítette volna s igen sok csapatot szűk völgyekben és hasadékokban állított fel, hol nem fejthettek ki elegendő erőt, s e mellett a szomszéd hegyeken a biztonságot sem őrizte meg. Különösen nagyon tökéletlen volt az olaszok kémrendszere. Soha sem tudták pontosan az abessziniaiak állását és számát, s az aduai ütközetet is abban a hitben kezdték meg, hogy az abessziniaiak Menelik megkoronázására készültek, s ezért holt részeg állapotban találták őket. Ezek miatt kellett annyi derék embernek elpusztulnia, bár hírosien védtek magukat. Albertone és Badormide tábornokokat a csata hevében darabokra vágták, elesett a híres Chigi hercegi családának egy fiatal tagja, s Arimondi tábornok a shoák fogságába jutott. Az afrikaiak győzelmet elősegítette a helyi viszony is. Aduva magas, füves síkon fekszik ugyan, de már 1960 méter magasban a tenger színe felett, két óra távolságra az abessziniaiak híres szent városától Axumtól, de környezete magas vulkánikus hegyekből áll, melyek — mint képkönk is látható — festői keretet alkotnak. Maga a város, melyet a földrajzírók Adovának is neveznek, Tigre tartomány főhelye Abesszinia északi részében, s mintegy 3000 lakója van.

Az aduai nagy vereség után szakértők számitása szerint csak abban az esetben lehetne Olaszországnak reménye arra, hogy Abessziniát meghódítsa, ha százezer katona, s 200 ezer ösvér állana rendelkezésükre, a melynek előteremtése és Afrikába szállítása az olaszok rontgált pénzügyi viszonyai között csaknem ké-

telenség. Számitanak azonban arra, hogy Menelik negus hajlandó lesz tisztességes békére, a minthogy Menelik s általában az abessziniaiak még egészen a középkori lovagias gondolkodás módján hódolnak, s ebben a háborúban is sokszor tanusítottak nemes érzelmeket a legyőzött ellenel szemben. Az az elterjedt vélemény, hogy az abessziniaiak még egészen vadak, teljesen hibás, bár tagadhatatlan, hogy a hűbér-államok lakói között sok a félvad.

EGYVELEG

* A francia alpesi vidék az elmúlt tél alatt egészen el volt zárva a világtól, úgy, hogy az ott tartózkodó katonaság több hónapon át a nagy hó miatt nem is érintkezhetett más vidékek katonaságával.

* A legtöbb pezsgőt Rheimsban 1893—94-ben készítették, mikor az ottani pinczékben 86.771,994 palackot helyeztek el. Egész Franciaországban azonban ez évben csak 22.235,000 palack pezsgőt vittek ki.

* Tintás tojás. Egy angol gazda nem rég azt tapasztalta, hogy tyúkainak tojásai nem sárga, hanem fekete színű bűnik, bár teljesen ehetőek. Kutatásai nyomán azt tapasztalta, hogy a tyúkok és kacskák igen megkedvelték a makkot, melyben sok tannin van. Mivel a tojás sárgájában van az, valószínű, hogy a tannin festette az feketévé, melynek feketére festő tulajdonságát a tintakészítésnél tapasztaljuk.

* Arany és ezüst sok használati föl az ipari tárgyak készítése által. 1894-ben az Egyesült-Államokban 78,500 kg. aranyat s 802,000 kg. ezüstöt használtak fel ipari czélokra, összesen mintegy 200 millió forint értékben. Általában az aranytermelésnek egy harmada s az ezüstének egy hatoda fordítottik évenként ipari czélokra, sőt az ezüst elértékteleződése óta még több.

* Abessziniai levélbéllyegeket árulnak most Németországban, Menelik koronás fejével díszítve. Mivel Abessziniában rendes postaszolgálat nincs, világos, hogy a bélyegeket csak a levélbéllyeggyűjtők zsebére számító vállalkozó készítette s így azok valóságos hamis bélyegek.

* A legnagyobb gytümlőcsőskert Barbara kaliforniai községben van. Területe 680 hektár. Van benne mintegy 10 ezer olajfa, 3000 moggyoró, 4500 japáni datolyafa, 10 ezer mandula s mintegy 4000 másféle gyümölcsfa. Az olajfák a mult évben 40 ezer palack olajat szolgáltatottak, a diófák is igen szépen jövedelmeztek.

* Mértékletesség módjával. Meszeszerűen hangzik a Szibériában levő Achlya község lakóinak szokása. Ezek szeptember 1-én ünnepies fogadalmat tesznek a templomban, hogy «hoinaptól kezdve» sem bort, sem sört, sem másféle italt nem isznak. Ezt meg is tartják, azonban azon nap kárpótlásul mind holtérzégű issza le magát.

* A jéghegyek a déli sarkvidékeken rendkívül gyakoriak. Egy szaklap kimutatása szerint a 40 és 60 fokok között a hajóskapitányok által feljegyzett jéghegyek s jégmezők összege több millió négyzetkilométernyi területre rúg. A jégdarabok nagysága igen különböző. A vizsínen uszó jégtembortól 450 méter magas jéghegyekig s a kis jégdaraboktól 50 km. területű jégmezőkig csaknem mindenfélét láttak. Sok hajó elpusztult miattuk. Néha a jéghegyek egészen felfordulnak s ilyenkor száraz földhöz hasonlítanak.

A PALOTA ELŐCSARNOKA.

A PALOTA A DISZ-TÉR FELŐL NÉZVE.

A M. KIR. HONVÉD FŐPARANCSNOKSÁG ÚJ PALOTÁJA BUDAPESTEN. — KALLINA MŰÉPÍTÉS TERVRAJZAI UTÁN.

KOSSUTH LAJOS EGYIK ŐSANYJA.

(Elisabetha Westonia.)

Csodálatos módon kapcsolja össze a legtávolabb eső dolgokat, a legkülönbözőbb helyeket és egyéneket az élet, a világ e legnagyobb és legtermékenyebb fantáziájú regényírója. Érdekes például szolgálhat erre nézve annak a nőnek az élete, kinek egykorú (XVI. századbeli) arcképét olvasóinknak e sorok kapcsán bemutatjuk.

Weston Erzsébet, vagy — mint korának latinos szójárása elnevezte — Elisabetha Joanna Westonia, ősrégi angol család sarjadéka volt, de külföldre szakadván, egészen új viszonyok és emberek közé került. Így történt aztán, hogy leányát magyar ember vette feleségül. Az a magyar ember pedig nem más volt, mint Weber János, Eperjes város híres főbírája, egyúttal pedig Kossuth Lajos édes anyjának, Weber Saroltának szépapja, a ki hazánk történetében azzal is nyomot hagyott, hogy mint Felső-Magyarországnak gyógyszerésze a «Murányi Vénust» betegségében gyógyította. Széchy Máriának Weber Jánoshoz írott levelei az Eperjes-városi levéltárnak egyik nevezetességét képezik.

Miután így az általunk közölt kép eredetijének Kossuth Lajossal való rokonságát megmagyaráztuk, vessünk egy pillantást Weston Erzsébet életére, a mely ép oly mozgalmas, mint a a milyen érdekes. A kiváló költőnő élete — mert kora irodalmának keretében az volt — egy, pár évvel ez előtt megjelent monográfia fonalán* a következőkben foglalható össze.

A Westonok Angliának egyik ősrégi, törzsköcs nemzetsége voltak. A reformáció az addig egységes családot két ágra szakította: az egyik protestáns lett és Erzsébet királynő kegye folytán fokról-fokra emelkedett, miglen elérte a portlandi hercegséget. A másik megmaradt katolikusnak: szegény volt, külföldre szakadt és földönfutóvá lett, de vallásától mégsem tágitott. Ennek a törzsnek a sarjadéka volt Weston Erzsébet, 1582 november 2-án született Londonban, de már 1584-ben szüleiével együtt külföldre ment. Útja Franciaországon által először olasz földre, majd Csehországba vitte, hol atyja az ősi vagyonnak romjaival egy kis városkában (Brüxben) gazdálkodni kezdett. 1597-ben azonban meghalt az apa és a kis birtokot adósságok terhelve, a családot megrohanták a hitelezők. Minden dombra került, még pedig nem igaz módon, mert az özvegy és leánya perújítást kérni mentek Prágába II. Rudolphhoz, az «órá» eszéhez. Itt, a prágai udvar körében, hol művészek és családok, lángszű tudósok, (Kepler, Tycho de Brahe) és alchimista iparlovagok, államférfiak és szerencsevadászok adták egymásnak a kilincset, itt fejlődött a halvány gyermekleány nemesek szép nővé, de kora színvonalán álló költőné is. Látván, hogy a már akkor kedélybeteg császárhoz alig juthat, hogy a kívánt perújítás késik, minden reményességét pártfogóiba vetette, kiket szép tehetségével nyert meg magának, s a mily meddő volt a császárhoz való közeledése, olyan szép erkölcsi eredményeket ért el a «tudós köztársaság» körében.

* A humanismus egy elfeledett nőalakja (Elisabetha Joanna Westonia), Irta Lathóczy Mihály, (Eperjes 1891.)

Weston Erzsébetet költeményei révén nemcsak a prágai udvar legelső emberei tisztelték és becsülték; nemcsak a Lobkovitzok és Rosenbergok vették pártfogásuk alá, de a külföldön élő költők is elismerték magukhoz hasonlóknak. Ovidius nyomán haladó édeskés költeményeiért, a régi humanistáktól elesett leveleiért babékoszorút és díszes nyakláncot küldöttek neki, dícsőítő versekben elneveztek «tizedik Múzsának» és mikor műveit a «Szűzek könyvébe» (Parthenicon) összeszedte, I. Jakab angol király sajátkezű levéllel köszönte meg az élvezetet, melyet a távolba szakadt angol vért leány szerzett neki költeményeivel, ott messze, messze, a kéklő Moldva partján zengettén lantját.

S egyszerre kérője is akadt, nem előkelő származású, de szorgalmas udvari ember. Leo János jogtudós és udvari ágens. Weston Erzsébet elfogadta a felajánlott frigyét, nem mintha

leánya egy oszlopos magyar polgár neje; két unokája közül az egyik Caraffának eszköze, a másik ugyanannak áldozata; s ő maga mindennek daczára a nemzet egyik legkiválóbb fiának ősanja. Igazán meglepők az emberi élet ilyen nagy változásai!

KOSSUTH LAJOSNAK EGY KIADATLAN LEVELE 1847-BŐL.

Mindazon sokoldalúság mellett is, a mely Kossuth Lajos szellemét és egész tevékenységét jellemzi, sajátos jelenségül említhetjük föl, hogy eddigi életiről (még a részletekben is) egytől-egyig csak politikai szereplésére fordítottak legtöbb gondot. Nem mintha szándékosan történt volna ez, de a dolog természetéből következik, s mindaddig úgy marad, míg a Kossuth által képviselt politikai elvek és kérdések napirenden vannak.

Kétszeresen érdekes tehát minden emlék, mely bepillantást enged Kossuthnak, mint a közgazdasági és a kereskedelmi politika egyik úttörőjének tevékenységébe, abba a nagy szellemi gépezetbe, melynek kerekéi érintették a nemzeti életnek csaknem mindenik ágát és kiterjedtek mindarra, a mitől a nemzeti vagyon gyarapodást remélhetett. Ilyen érdekes ereklyét juttatott a véletlen e sorok írójának kezébe. Azaz hogy nem egészen a véletlen, hanem egy derék magyar kereskedő jóindulata, a ki az itt közölt levélnek birtokába jutott és azt kegyelettel őrzi. Bellágh Lajos, losonczy kereskedő és a «Kármán»-ról nevezett könyvnyomda egyik tulajdonosa, a napokban egy gondosan összehajtogatott, diógyöri papírosra írott levelet vett elő a Wertheim-szekrényéből és közlés végett rendelkezésünkre bocsátotta. A levél, melynek fontosabb részleteit alább külön méltatjuk, eredeti szövegében, következőleg szól:

Pozsony, dec. 17-én 1847.

T. cz. Magyar Kereskedelmi Társaság, Pesten.

Gróf Vay Ábrahám ő excellentiájának január 10-keig szüksége van 8000 pfírra; a nem rég megvett sítéri uradalom utolsó fizetése pótlékául.

Tudakozta tölem, nem történhetnék-e, hogy a Magyar Kereskedelmi Társaság neki e részben szíveséget tegyen? Mire én azt felelém, hogy nézetem szerint a M. K. Társaság szerencséjének fogja tartani, ily nagy birtoku uralleti összeköttetésbe jöhetni, s miután ő excellentiájának nagy kiterjedésű uradalmában kétségtelenül sok gypjuja, gabnája és mit én tudom, mi mindene terem, azt gondolom, hogy ha terményeit, például gypjut, vagy 300 mázsát a társaságnak

bizományba adni, s magát erre a szokott feltételek mellett lekötöni hajlandó, a társaság neki 8000 pfírtot örömet fog előlegezni, mit annál biztosabban tehetend a társaság, minthogy ő excellentiájának fekvő birtoka legalább megér két millió pfírtot és a Magyar ég alatt egy fillér adósság sincs ellene betáblázva.

Ő excellentiája erre késznek nyilatkozott, s a társasággal terjedelmes üzleti összeköttetésbe kész lépni, de úgy, hogy vele (ki itt Pozsonyban van) a dolog akként intéztessék el, miszerint a 8000 pfírtot január első hetében kezébe vehesse.

Szabadságot veszek tehát magamnak, kegyeteket ezennel tisztelettel megkérni, hogy ha csak lehet, ez üzletet megtenni szíveskedjenek; nem sok ily birtokos van a hazában, a mellett társaságunknak egyik alapítója, első elnöke és 20 aktiát bíró részvényese.

Méltóztassanak, kérem, postafordultával egyenesen neki írni, s ha valamit a dologban tehetek, velem parancsolni.

Még két kérésem van: 1. ha Ullmann Bernát úr e napokban kegyetekhez pénzst a egy levelet küldött

KOSSUTH LAJOS EGYIK ŐSANYJA. — Egykorú metszet után.

forró szerelem vonzotta volna, de hogy hányatott életének végre nyugodalmat otthont biztosítson. Csak hogy ezt a nyugodalmas otthont nem sokáig élvezhette. 1612 január 10-én meghalt, egy évben II. Rudolf császárral, kinek hasztalan ajánlotta költeményeit, s a ki oszillogató álmodozásaiba merülten nemesek Weston Erzsébet ügyét ejtette el, de már előbb lassanként a saját fejezől is lehullatta a koronákat.

Leo János a császár halála után Bécsbe ment és kis leánykáját Felicitást is később ott adta férjhez Weber Jánoshoz, az eperjesi főbíróhoz, ki mint a felsőmagyarországi protestáns rendek egyik megbízottja, ismételtén járt Bécsben diplomáciai kiküldetésben.

Weber maga politikai okokból annyiszor változtatott vallást, hogy kortársai «vertumnus»-nak (változékony) neveztek el; fia pedig Caraffa idején egymást juttatták a vérpadra. Ime, milyen játéka, mekkora fordulata a sorsnak! A portlandi hercegek unokahuga földönfutó,

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia márcz. 16-ikán Than Károly elnöklété alatt ülésezett, és szaktudományi előadások napja volt. Az érkezőkét saját vizsgálódásai eredményeiről tettek jelentést. Mihálkovich Géza «Az orrreg fejlődéséről» értekezett, s előadta az orr fejlődési menetét. Minél jobban eltér a külső orr kezdetleges lapos formájától, annál fejlettebb; a legtökéletesebbek tehát a görbe orrok, föltéve, hogy nem válnak kampóssá. Minden nagy hadvezérnek görbe orra volt (Julius Caesar, Nagy Sándor, Napoleon, stb.) pisze orral egy hadvezér el nem képzelhető. Ezután az orr belső alakulásáról szolt. Schuller Géza a Röntgen-sugarak magyarázatáról adta elő saját megfigyeléseit. Lengyel Béla a Calcium vegytanához járul új adatokkal, Rosvay Lajos pedig előterjeszt Vanek Frigyes értekezését a china alkaloidok hydro származékairól.

Pályázatok a tud. akadémián. A tud. akadémia minden esztendőben ülést tart márcz. 19-ikén, néhai elnökének, gr. Teleki Józsefnek nevenapján, s ekkor hirdeti ki a Teleki-féle százaranyos drámai pályázat eredményét. Az idén a gr. Karácsony-jutalom 200 aranya (melyet az idén az ezredév ünnepi hangulatának megfelelő történeti drámára tüztek ki) és a Farkas-Raskó-féle, hazafias költeményt illető jutalom is ekkor került döntés alá, az akadémia rendkívüli összes ülésén, melyen b. Eötvös Loránd elnökölt.

A Teleki jutalomra husz vígjáték pályázott. A bírálók négyet találtak figyelemreméltónak, de ezek egyike «Szerecs az asszonyt» időközben a vizsginház pályázatán is megfordult, megnyerte ott a 2000 koronát (szerzője Somló Sándor) s így az akadémia kirekesztette a pályázatból. A versenyképes három darab közül «A testőrök» sok jó tulajdonnal bír, de csak átdolgozással lehetne színre hozni; «A Hajtó vadászata» címűt, melyben a lányos mamák tömegesen vadásznak egy fiatal emberre, a bírálók közül a nemzeti színház tagjai (Gabányi Arpad és Császár Imre) a jutalomra érdemesnek ítélték, míg három bíráló (Jókai, Rákosi Jenő és Bánóczy) az «Ellenőr királylány» címűre szavaztak, s ennek ítélték oda a jutalmat. A regényes vígjátékot, mely Edgard angol király eljegyzésének történetéből áll, Rákosi Jenő, a bíráló bizottság részéről tett jelentésében igen dicséri, mind szerkesztését, mind hatását, mind pedig nyelvét. A jelítség levélke felbontatván, kitünt, hogy a verses vígjáték szerzője Dóczi Lajos, a külügyminisztérium osztályfőnöke, a «Csók» stb. vígjáték szerzője. A Karácsony-jutalomról nem jelenthetett eredményt Heinrich Gusztáv, a bíráló bizottság előadja. A beérkezett tíz történelmi színmű közül a bizottság ugyan aránylag jobban sikerülteknek tekinti a «Pusztaszeri éj», «Csanád» és «Ezer év» című darabokat, de ezek is legalább mai alakjukban oly súlyos gyarlóságokban sanylódnak, hogy a jutalom kiadását nem javasolhatta. — A Farkas-Raskó jutalomra beérkezett költemények sorsáról Némethy Géza tett jelentést. A 45 pályázó vers közül huszat kizártak, mert nem felelt meg a föltételeknek, hogy a pályamű hazafias költemény legyen. A bíráló kiemeli az «Ezer éves ünnep» és a «Kossuth sírján», «Visegrád» című költeményeket, s mint legjobbat a «Honszerlem» címűt, de a bíráló bizottság ezt sem tartván abszolút becsülni, a díj kiadását nem javasolta. A jelítség leveleket elégették. Mint értesülünk a «Honszerlem» szerzője Lampérth Géza, kitől lapunk is több sikerült költeményt közölt.

A földrajzi társaság közgyűlése márcz. 12-ikén volt, dr. Erdődy Béla elnöklété alatt, ki megnyitotta beszédében elősorolta az elmúlt évek legnevezetesebb földrajzi eseményeit, főképp az Ázsiában történt újabb eredményeket. A magyar földrajzi társaság Balaton-bizottságának munkálatai a múlt évben szintén jelentékenyen előhaladtak. A munkásság beható ismertetése után előadja, hogy a magyar földrajzi társaság most tölti be fennállásának 25-ik évét, Berecz Antal föltitkár terjesztette elő a titkári jelentést. Végül a választások következtek. Elnök lett: Erdődy Béla dr., alelnökök: Gervony Mihály és Ghyczy Béla, föltitkár: Berecz Antal, titkár: Jankó János dr. A választmányt is újra alakították. A közgyűlés a társaság vagyoni viszonyairól szóló számadásokat rendben találta és a fölmentvényt megadta. — Végül elhatározta a közgyűlés, hogy 1896. október hónapban a társaság 25 éves fennállása alkalmából díszgyűlést rendez és a 25 év történetét megírja.

MI UJSÁG?

A királyné utja. Ő felségök a királyi pár e hó 15-ikén távoztak el Cap-Martinból. A királyné Nápoly felé vette útját, hogy Korfuba menjen, s ott töltsen a tavasz egy részét. A görög lapok

kifejezést adnak reményüknek, hogy a felséges asszony, ki a görög irodalom iránt annyira érdeklődik, fel fogja használni az alkalmat, és megnézi az olimpiai játékokat is.

A hódoló díszmenet. A koronázás évfordulóján, jun. 8-ikán gyűl össze az ország törvényhatóságainak bandériumából és a főurakból a nagy díszmenet, mely a Vérmezőről indul a Mátyás-templomban kitett koronáért, aztán a Margithídon keresztül vonul az országháza, hol az országos ülésen a koronát is elhelyezik. Az ülés után a koronával visszatérnek a királyi lak elé, s ő felségö fogadják a hódolatot.

A menet legpompásabb látványosságai lesznek a díszhintők, amelyek a koronát, továbbá a korona-

Martinez Campos Kuba sziget volt katonai kormányzója.

Weyler tábornok, Kuba sziget új katonai kormányzója. A «Politikai Újdonságok» legutóbbi számainak képeiből.

öröket, az országgyűlés két házának elnökségét és a miniszterelnökséget viszik. A koronát vivő hintő két oldalán a koronáőrök megy új egyenruhájában. A menetet lovasság nyitja meg és lovasság zárja be. A korona mellett menő kocsiiban a két polgármester is, kik ősi szokás szerint hajdon fölvel vesznek részt a szertartásban. Az új országházában tartandó közös ünnepi gyűlésen valamennyi jelenlevő, a főherczogok is, állva vesznek részt s épen e miatt csak néhány rövid beszédet mondanak, a melyekre nézve azonban eddig még semmi megállapodás nincs. A főherczogok számára páholyokat rendeznek be, az udvarhölgyek a karzatot fognak gyönyörködhetni a ritka látványosságban.

A kolozsvári Mátyás-szobor. Kolozsvár terét nem sokára dicső szülőltjének, Mátyás királynak szobra fogja díszíteni. Fadrusz Jánosnak, a fiatal szobrásznak művét osztalantúl dicsérik. A lovas szobor költsége 130,000 frt, ebből 80,000 frt van együtt,

szükséges még 50,000 frt. A bizottság most az ország lakosságához fordul fölhívásával, hogy a nemzet multjának éremlékét mielőbb felállíthassák. — Másik nemzeti emlékre is gyűjtöttek. Az ország déli részében, Mohács városában, a város kegyeletes közönsége emléket akar emelni a gyászos végű mohácsi ütközet elesett hőseinek. Az emlékműnek méltónak kell lenni a gyászos nagy temetőhöz, méltónak a hősközhöz a kik a hazáért estek el a mohácsi csatamezőn.

A váci püspök ajándéka. Schusztér Konstantin váci püspök az ezredéves ünnep emlékére százszáz frtot ajándékozott Vác városának, kórházra és szegények házára, ezenkívül tízezer frtot a kassai székesegyháznak Szent József oltárának felállítására.

Munkácsy itthon. Munkácsy Mihály végleges hazaköltözése előtt már a jövő hónapban haza jön, hogy az ezredéves kiállítás megnyitására s «Ecce homo» című nagy képének elhelyezésénél és bemutatásánál jelen legyen. A kép számára külön nagy csarnok épül az Andrássy-ut végén. Április 20-án a sajtó képviselőinek maga Munkácsy fogja bemutatni legújabb alkotását; azután a csarnokot a nagy közönségnek is megnyitják. Munkácsy az őszszel költözik véglegesen Budapestre.

Kossuth arcképe Pestmege termében. Pestmege tudvalevőleg megbizta Roskovics Ignác festőművészt, hogy fesse meg Kossuth Lajos életnagyságu képét. Roskovics már elkészült a festményvel, melyet Pestmege közgyűlési termében fognak elhelyezni. A művész nem egyszerű arcképet festett, hanem a szónokló Kossuthot, a ki a megyei zöld asztal előtt áll, fölemelt ballal, míg jobbra az asztalon nyugszik. A negyvenes évek Kossuthját festette egy 1847-iki arckép után, a hasított újjú atillába öltözve. A művész lelket és stílt adott az egész képnek, mely eddig a legszebb és legjellemzőbb Kossuth-kép.

A kiállítás lakomája. Az ezredéves kiállítás sajtótanácsa rendes szerdai vacsoráját márcz. 18-án Schmidt József dr. miniszteri tanácsos, a kiállítás igazgatója nevenapja alkalmából ünnepiesebbé tette azzal, hogy vendégeket is hívott: a csoportbizottságok elnökeit s a kiállítás igazgatóságát tisztviselőit. A lakoma során az első köszöntőt Szalay Imre miniszteri tanácsos mondta, éltezte Schmidtet, hangsúlyozván, hogy «a berlini iparképzési plakátjain látható erős kovácskéz illet volna a mi kiállításunk plakátjaira, melyet egy Schmidt erős keze annyi sikerrel szervez.» Schmidt igazgató, megköszönte a kitüntető megemlékezést s kijelentette, hogy nem az elismerés, a melyben kiállítás igazgatók nem igen szoktak részesülni, hanem a közös kötelességérzet tartja egyvél azokat, kik a nagy nemzeti ünnepségek érdekében vállalták a munkát. Thék Endre az iparosok nevében, Rákosi Jenő a sajtótanács nevében ünnepelte az igazgatót, a ki a kitartó, állhatatos munka embere, Rákosi Viktor pedig verses felköszöntőben üdvözölte.

Sándor napja az egyetemi könyvtárban. Szilágyi Sándort, az egyetemi könyvtár igazgatóját, névnapja alkalmából a könyvtári tisztviselők díszes aranytollal lepték meg.

A vigaszínház. A főváros legújabb színháza, a vigaszínház már legnagyobb részben kész s igazgatósága e hó 18-ikára egy meghívott társaságnak be is mutatta az épületet, melynek ünnepélyes megnyitása május elsejére van kitűzve. A színházat egy részvénytársaság építette, s telket a Lipót-körúton, az egykori «Uj-világ» nevű mulatóhely kertjében talált számára, közel a Margit-hídhöz. A színház a Lipótváros külső részében épült, a hol még csak egy pár év előtt is város nem volt, csak gözmalomok. De most már népes a környéke, palotások veszik körül s a Margit-híd a budaiak egy nagy része számára is a legközelebbi színházává teszi. A színház-építésben nagyon gyakorlott Fellner és Helmer bécsi czég készítette a terveket, végezte az építést, melyhez a múlt év ápril közepén kezdtek.

A vigaszínház nem monumentális épület, de csinos, izléses, s a barokk-stílt jól illik vidító rendeltetéséhez. A kisebb terjedelmű színházak közé tartozik, hanem minden talpalattnyi helye jól föl van használva s így 1860 nézőt fogadhat el, 600-at a földszint zártkörűen. Van 30 páholya két oldalt, a színpaddal szemben pedig az első és második emelet magasságát elfoglaló öblös erkélye, és a harmadik sorban körös-körül karzat, fölcsapható ülészekkel. A nézőtérre sok bejárat vezet, kényelmes folyosókról, s e folyosókon kívül még nagy, tágas

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

ZÚDORÉK.

Regény egy kótetben

Irta GYARMATHY ZSIGÁNÉ.

(Folytatás.)

IX.

Piri a mint lefutott az erdőszélel, egyenesen a szobájába tartott, s néhány perc múlva, mint egy tearózsza fészlő bimbója, olyan volt, puhán omoló habszerű rubájában, ragyogó, üde fiatalágában és senki sem hitte volna, hogy pár óra alatt mennyi izgalmat állott ki, s mennyi reményt gyilkolt meg.

Az öreg inas leánya egy rózsabokrétával lépett az étterembe, épen akkor, midőn Piri be akart menni nagymamájához; elkapta a bokrétát és a világon a leggyanútlanabb arccal futott a fehér szoba felé.

— Nagymamám, nagymamám! Sok, sok pünkösdi rózsát hozok és ne haragudjék rám!

Ekkor meghökken, kissé hátrább lép.

— Oh, hát nagymamának vendége van? Isten hozta, Tarczy! — Kezet nyújt a vendégnek, nagymamája elé helyezi a virágot és kimutatja, mennyire örvend. Minden szava, minden mozdulata keccsel, bájjal van tele; hát még az a gyermekes, de már szüzi esacóság, mely azt a hatást teszi, mintha fokozatosan, szemlátomást fejlődne a gyermek hajadonna. Mily megkapó! Még a nagymama is rajta feledi tekintetét. Tarczy sem lenne férfi, ha teljes gyönyörűséggel nem merülne a bájos gyermek nézésébe. A szívet olyan lágyan, melegen érinti a szöke gyermek odaadó vonzalma. Épen jókor jött ez a tavaszi napsugár, mert már azon kezdett tanakodni, hogy talán jobb lenne ide sem jöni többször. De mivel nem sok baja volt a saját szívével, (a másokéval még annyi sem), nem ösmerték egymást; talán soha sem is beszélgettek együtt? Ennek okán most sem jutott eszébe megkérdeni szívetől, hogy vajton miért volt a mult este olyan nehéz, mi bántotta? És mi enyhíti most? Pedig nem ártana néha egy-egy ilyen bizalmas beszélgetés!

Piri érezte, hogy Tarczy ragyogó, meleg tekintete figyelemmel tapad rá és épen azért, a hol a bors terem, oda küldte az érkező vendégeket: miért zavarják most? De nem mert éleket faragni az érkezőkre, mert erős volt a parancsolat, hogy soha, soha sem szabad azokat csipkedni, a kik ebbe a házba lépnek; különben kikap a csipkedő esőrocské!

Sokkal erélyesebb volt a tilalom, mintsem át merje lépni, akár mint vágyik is rá.

Öreg akonyban a ház ura is hazaérkezett a saját vendégeivel, a kiknek szintén akadt saját vendégök; többek között az a mindig mosolygó, sima férfi, a ki csak kellemesét mondott mindenkinek. Mert nem szolt soha és az új választásoknál okvetlenül képviselő akart lenni.

A negyven-negyvenöt éves, eléggé csinos kül-

ső férfi, a mint kezet csókolt az öreg úrnőnek, Kiss Lajos szolt:

— Kedves Ilona néni, fogtunk magunknak egy Zsigmondot, a kinek neve napját ülhessük, kapunk rá engedelmet?

— Hogyne édes öcsém! Bár fogtak volna többet is.

— Lesz több is. A mint neszét vették a régi udvarházakban, hogy Kelemen immár nem kerül ki az embereket...

— Nem kerülte az soha!

— Hiszem, hiszem, mert néha a megerszett

A pázsitos nagy udvaron már annyi koci áll, mint hajdan. Neogrady Antal rajza.

hir annyira jár az igazságtól, mint a cigány lelke a mennyországától, de sokan mégis abban voltak, hátha Kelemennek terhére lesznek... — Ebben a hajlékban soha senkinek sem volt terhére a vendég! De mondja csak, édes öcsém, hogy mulattak?

— Nagyékat nem kaptuk otthon, névnapoztak a szomszéd faluban, Fekete Zsigáknál; oda hajtattunk mi is: volt öröm, a mi csak akkor vált szomorúsággá, mikor megtudták a szándékunkat. Hallani sem akartak az eljövételünkről, s immár kezdtek a kocsikereket emlegetni... bizony, bizony ki is szedték volna, ha idejelenkorán észre nem veszem.

A pázsitos nagy udvaron már annyi koci áll, mint hajdan, és a pünkösdi rózsák épen olyan vidáman kandikálnak ki a megbarnult, roskadozó lézkerítésen, mint akkor, midőn még az öreg úrnő fiatal asszony volt. És az édes kis Árkos Zsiga, a mint jól szemügyre vesz mindent,

gondolja: ezek az ősi termek olyanok, mint lehetnek száz évvel ezelőtt: bizony odakünn az a nagy kopasz udvar sem kérkedhetik a kertészet újabb vívmányaival, a pázsít csak úgy zöldül mint akármelyik kaszáló, a nagy díófa sem lehetne már nagyobb; szóval, itt szeretik a mi régi; de hát úgy van azzal minden éven ember, mindig a régi jó időket magasztalja. Ugy hát jó lesz szája izen beszélni ennek az öreg asszonynak, a kire annyit ad az a vidék. És nyomban elkezd dicsérni a multat a jelen rovására.

— Nincs igaz, épséggel nincs igaz, édes Ákos. Ha van is a mai társadalomnak egy pár olyan kinövése, melyben a tiszta puritanizmus szemléli nagy gyönyörűségét; de vannak olyan óriási vívmányok is, melyek előtt nem lehet szemet hunyni. Különösen a mi országunk az ő ifju erejének teljes fejlődésében nagyszerű. Hol voltunk ezelőtt hatvan évvel és hol vagyunk most! A legmerészebb képzelődés sem tudta volna kifesteni azt a fejlődést, melynek áldása úgy hat a nemzet felvirágzására, mint a májusi eső a termésre. Ebben a társaságban is van legalább egy olyan egyén. — ugy-e Kiss László öcsém-uram? — a ki vissza tud emlékezni arra az időre, a mikor a magyar úri családokban már ritka volt a magyar szó...

És a mint érdekes, jóízű előadással festi azt a kort, melyet bizony semmi okunk nincs visszakivánni, mert német volt akkor a társalgás, a dal, a táncz és minden; szép csendesen az öreg asszonyság mellé gyűl az egész társaság, s úgy hallgatja érdeklődve az átél, színesen előadott dolgokat; de egyik sem mélyed olyan odaadó meleg figyelembe, mint Tarczy. Szereti minden szavát, mert előtte ez a matrona megtéstitője azoknak a dedányáknak, a kiktől annyit olvasott az ősi leveles ládák krónikás jegyzeteiben, avagy nem mintha rászabta volna egy hajdani Sinkó uram ezeket a sorokat:

«Az az élő nagy hit, mely a vallás feje,
Az a kegyes élet, mely a hit veleje;
Az a tisztelendő nemes egyszerűség;
Tettetést nem tudó áldott jószívűség,
Az a seprejtől megtisztult nyájasság,
Mennyei örömből szakadtó vigasság.»

Szóval, az a dedánya, «a kit tisztelt úri rend és köznép», nem épen olyan volt-e, mint özv. Kelemen Sándorné? Olyan régi, tiszta, jó erkölcsökben gazdag családi élet az ifju báró eszménye...

És a nagymama a mint tovább beszél és az emlékek kódéből immár előbukkan egy piros lánggal lobogó fényesség; a szabadságharc dicsősége, gyászos vége, és az azt követő nehéz, sötét napok, jóságosan folytatja:

— Biz úgy, kis lánykáim és öcsém-uraim! ti azt nem is sejtitek, hogy mily szenvedés volt az: nagy férfiaknak a nevét nem mertük kiejteni a legszükebb családi körben sem, mert file volt

akkor a falnak is és a börtön-ajtók nagyon könnyen nyitlak! Nemzetiszin szalagból, zászlókból egy-egy tenyérnyit a legrejtettebb záros szekrényekben tartogattunk, s ha ünnepet akartunk magunknak, lefüggönyöztük az ablakokat, — nálam ugyan akkor sem volt függöny, de volt nagykendő, azt aggattam az ablakomra, bezártuk az ajtókat, s úgy szedegettük elő szent áhitattal a rejtve őrzött ereklyéket... úgy-e bár el nem tudjátok azt képzelni, hogy azok a darabka rongyok miért csaltak könnyeket a szemünkbe? De aztán nem tudjátok elképzelni azt a mennyei gyönyört, a lelkesedésnek azt a felmagasztaltságot sem, a mit akkor éreztünk, midőn a nagy sötétség után derengeni kezdett, s az első követválasztások alkalmával láttuk szabadon lobogni azt a zászlót, melynek szineiből egy rózsalevélnyit rejtegettünk több mint tíz évig...

Az a szó, hogy: «követválasztás» más irányt adott a beszédnek, s pár percz mulva élénk társalgás, mérsékelt vitakozás zajtölt zsongott a nagy terem.

Ilon megsimogatta a Klárka arcát:

— Hogy mulattál baba?

— Nagyon jól! Táncoltunk is és én úgy, de úgy szerettek táncolni... csak hogy olyan hamar vége volt.

— Kivel táncoltál baba?

A kis leány elpirult és halkán mondta — Daczóval.

— Ej, ej, hát miért nem hívtad ide Palkót is?

A verandán egyszerre csak megszólal a zene; az a sirva vígadó szép magyar nótá bekap az Ilona szívébe és úgy érzi, hogy inkább tudna most sírni, mint vígadni; sok, sok könny van ott mélyen elrejtve! De azért odasimul a nagymamáához és úgy kéri, hogy ne küldjék el a cigányokat. Klárka boldog mikor táncolhat. Nagymama a fiára néz, az pedig mosolygva mondja a leányának:

— Dehogy küldjük Ilonka, csak mulassatok jól, nagyon jól kis leányom!

Ismét ott van a tekintetében, abban a mélyreható lázas fényben az, hogy tőle várnak valamit. Ha nem ismerné úgy az apját, ha nem vele érezné, akkor nem étené... így érti a kívánságot, csak az ok egy nagy rejtély, azt nem lehet megérteni...

— Mi is itt vagyunk! — hangzik vidáman a Daczó Pali hangja. S karon vezetve a szép Zsombi fiuk anyját, derülten közelg a nagymama felé.

(Folytatása következik.)

SENKI FIA.

REGÉNY.

Irtá

VERNE GYULA.

VII.

(Folyt.)

A kompromittált helyzet.

Hat hét mult el ily körülmények közt és nem lehet oszálkoni rajta, hogy Senki fia megszokta a kényelmes és kellemes életet.

Waston Anna kisasszony épen akkoriban egy nagyon hatásos szerepet tanult be, ama szenzációs darabok egyikében, a melyekben az angol drámai műsor rendkívül gazdag. Ez a dráma, vagyis inkább melodráma: «Egy anya lelkiismereti furdalásai», egy egész nemzedék szeméből már annyi könyvet sajtolt ki, a mennyivel az Egyesült-Királyság összes folyóinak a medreit meg lehetett volna töltetni.

Furpill drámairó e művében, természetesen és szokás szerint, volt egy gyermekszerep is, — egy gyermeké, a kit az anya nem tarthatott magánál, a kit egy évvel a születése után kény-

telen volt elhagyni, a kit végre a legnagyobb nyomorban talál fel, a kit el akartak tőle rabolni, stb.

Magától értetődik, hogy a gyermek szerepe némaszerep volt. A kis gyermeknek, a ki játszott, nem volt egyéb dolga, mint tenni hagyni magával mindent: kigomboltatni, öletetni, csókoltatni, az anya keblére szorítottatni, hol ide, hol oda ránczignatni magát a nélkül, hogy csak egyetlen szót is szólna.

Nem volt-e a mi hősünk egyenesen arra teremtve, hogy ilyen szerepet eljátszék? A kora és a külseje teljesen illett e szerephez, az arca még halvány volt és a szeméin még meglátszóttak a gyakori sírás nyomai. Milyen hatást fog előidézni, ha majd megjelenik a színpadon és éppen a nevelő anyja oldalán! Milyen hévvel, milyen tüzzel fogja Waston Anna kisasszony a harmadik felvonás ötödik jelenetét játszani, a nagy jelenetet, a melyben megvédelmezi a fiát, a kit ki akarnak ragadni a karjai közül! Nem fog-e a képzelt helyzet összeolvadni a valódi helyzettel? Nem fognak-e valódi anyai sikoltások a művésznő kebléből fakadni? Nem fognak-e a szeméből valódi könyvek hullani? Waston Anna kisasszony soha se lelkesedett forróbban egyetlen szerepért sem egész művészi pályáján.

A próbák már elkezdődtek, és a főpróbákra elvitték Senki fiát is. Eleinte nagyon meglepte őt minden, a mit látott és hallott. Waston Anna kisasszony ugyan «gyermekemnek» szólította őt, mikor a szerepét szavalta, de a fücska előtt úgy rémlett, mintha nem szorította volna őt kétségbeesetten a karjai közé és nem sírt volna, mikor a keblére szorította. És valóban teljesen felesleges lett volna sírni a próbákon. Mire való a szemeket fásztalni. Elég, ha a művésznő könyveket hullat a közönség szemeláttára.

Kis hősünk különben nagyon meg volt hatva. A sötét színpalak, a nedves, csaknem penészes levegő, a tágas és üres nézőtér, a legfelső karzat szelvénylukai, a melyekben csak szürkés világosság szűrődött át, mindez oly gyászos benyomást tett, mint egy ház, a melynek halottja van. Mindazonáltal Sib, ez volt a neve a színdarabban, megtett mindent, a mit tőle kívántak és Waston Anna kisasszony nem tartózkodott megőssolni, hogy nagy sikert fog aratni, — de ő maga is.

Igaz, hogy e véleményben talán nem mindenki osztozott. A színésznőnek voltak bizonyos számu irigyei a pályatársnői közt, a kiket gyakran megsértett határozott, követelő fellépésével, művésznői szeszélyeivel, — a nélkül, hogy tudta volna, — mert hiszen ki merné őt az ilyesmire figyelmeztetni!... És most, a véralkotásnak szokott túlzásai következtében, mindenkinél, a ki csak hallani akarta, elmondta, hogy ez a kis fiú, a ki nem volt magasabb egy közönséges oszámánál, az ő vezetése alatt tönkre fogja egykor silányítani a Keonokat, a Macreedykat és az újkori színművészet valamennyi nagyságait!

Végre elérkezett az előadás napja. Nem osoda, hogy ezen este a limericki színház telideste volt. Különbön, már a falragaszok is rendkívüli hatást keltettek.

WASTON ANNA KISSASSZONY

vendégjátékánál.

EGY ANYA LELEKIISMERETI FURDALÁSAI.

Hatásos dráma,

irtá

a nagyhirű Furpill

stb. stb.

Waston Anna kisasszony Kendall hercegné szerepét fogja játszani.

Sib szerepét az öt éves és kilenc hónapos Senki fia fogja előadni, stb. stb.

Milyen büszke lehetett volna a mi kis hősünk, ha megállt volna e falragaszok előtt. Pedig tudott olvasni, és a neve nagy betűkkel volt a fehér lapra nyomtatva.

Szerencsétlenségre a büszkeségét csakhamar nagy fájdalom érte volna: valódi szomorúság reá Waston Anna kisasszony öltözőjében.

Mindeddig nem «próbált jelmezben», mint mondani szokás, és valóban nem is lett volna érdemes. A szép ruháiban érkezett tehát a színházba Eliza az öltözőbe, a hol Kendall hercegnő

pompás ruhái feküdtek kiterítve, behozta Sib rongyait is és rá akarta adni Senki fiára. Ezek a rongyok belül ugyan tiszták, de kívül szennyesek, foltosak és foszlányosok voltak miután e szenzációs drámába Sib egy elhagyatott gyermek, a kit anyja, a hercegné, egy selyembe, bársonyba és csipkébe öltözött forangú hölgy, mint koldusfut talál meg.

Mikor Senki fia ezeket a rongyokat meglátta, a legelső gondolata az volt, hogy vissza akarják őt küldeni a rongyosok iskolájába, s mindinkább megzavarodott, mialatt a szép ruháiból kivették a ruhát és nehéz szívvel, könnyes szemekkel hagyta magát felöltöztetni a Sib rongyaiba.

Ekkor az jutott Waston Anna kisasszony eszébe, hogy egy új aranyat ad neki. Ez legyen legelső művészi tiszteletdíja. És valóban, a gyorsan megvigasztalódott gyermek látható megelégedéssel elvette az aranypénzt és a zsebébe dugta, miután jól megnézte.

Azután Waston Anna kisasszony még egyszer megölelte és lement a színpadra, meghagyván Elizának, hogy ne bocsássu ki az öltözőből, miután csak a harmadik felvonásban kell megjelennie.

Ez este Limerick minden osztálya képviselve volt a színházban és a nézőtér színgé meglett, noha a színdarab nem bírt már az újdonság ingerével. Tizenkét vagy tizenháromszáz előadást ért már meg az Egyesült-Királyság különböző színpadain, a mi megesik néha a közepszerű színdarabokon is.

Az első felvonás jól ment. Waston Anna kisasszonyt zajosan megtapsolták. Megérdemelte szenvedélyes játékáért és fényes tehetségéért, a mely feltűnően nagy hatást tett a közönségre.

Az első felvonás után Kendall hercegnő visszatért az öltözőjébe és Sib nagy meglepetésére levette selyem és bársony ruháit és egyszerű eselédruhába öltözött. Ezt a változást a dráma épp oly kevésbé új, mint szövevényes bonyolódása tette szükségessé, a melyet egyébiránt felesleges volna hosszasan részleteznünk.

Senki fia csak nézte ezt az asszonyt, a ki hercegnőből egyszerre eselédé lesz és mind nagyobb nyugtalanságot érzett, mindinkább megzavarodott, mintha valamely tündér hajtotta volna végre előtte ezt az átalakulást.

Aztán megszólalt az ügyelő harsány hangja, a melytől a gyermek szinte megrezgett, a «eseléd» búcsút intett neki a kezével és így szólt: — Várj, nem sokára rád kerül a sor!

S ezzel lement a színpadra.

A második felvonásban a eseléd épp oly nagy sikert aratott, mint a hercegnő az elsőben és a függönyt újból kénytelenek voltak felhúzni a felzajló tapsvihar közepette.

Annai bizonyos, hogy a jó barátoknak és parthiveiknek nem volt alkalmuk kellemetlenséget csinálni Waston Anna kisasszonynak.

Visszatért az öltözőjébe és ledőlt egy pamlagra, mert kissé kifáradt, noha legnagyobb drámai erőlkijetését a következő felvonásra tartotta fenn.

Ezúttal megint ruhát cserélt. Most már nem eseléd volt, hanem úri hölgy, — gyászbába öltözött és valamivel kevésbé fiatal úri hölgy, mert a második és harmadik felvonás közt öt év mult el.

Senki fia nagy szemeket meresztett; egy szögletben meghúzta magát és nem mert se mozdulni, se beszélni. Waston Anna kisasszony nagyon ideges volt és nem is ügyelt rá.

De mikor az öltözökösével elkészült, mégis így szólt hozzá:

— Kicsikém, most már rád kerül a sor.

— Rám, Anna asszonyság?

— És ne feledd el, hogy Sib a neved.

— Sib?... igen!

— Eliza, ismételd neki, hogy Sib a neve, mindaddig, a mig lejöss vele a színpadra és vezetted őt a rendezőhöz az ajtó mellé.

— Meglesz, asszonyom.

— És főleg vigyázz, hogy el ne késsék a belépésével.

Nem! nem fog elkésmi, főleg ha jókora lökést kap a kis Sib... Sib... Sib...

— Ezenfelül, — tevé utána Waston Anna kisasszony, a gyermekhez fordulva, — hogy elvénem tőled az aranyodhat... Óvakodjál tehát a büntetéstől...

— Meg az áristomtól! — jegyzé meg Eliza fenyegető szemforgatással.

A nevezett Sib meggyőződött róla, hogy az aranypénz még a zsebében van s szilárdul el volt határozva, hogy nem is engedi, hogy elvegyék. A pillanat elérkezett. Eliza megfogta a Sib kezét és levezette a színpadra.

Sib eleinte elvakult a minden oldalon égő gázlámpáktól. Egészen elbódult a státszák és a művészek járás-keelésétől.

Végre a rendező jelt adott, s a függöny felemelkedett.

Kendall hercegnő egyedül volt a színpadon, a mely egy kunyhó belsejét ábrázolta. A hercegnő egy monologot tartott. Nem sokára a színpadon az ajtó ki fog nyílani, egy gyermek fog belépni rajta, alamizsnáért nyújtván ki a kezét és a gyermek az ő gyermeke lesz.

E pillanatan a rendező így szólt hozzá:

— Vigyázz, Sib!

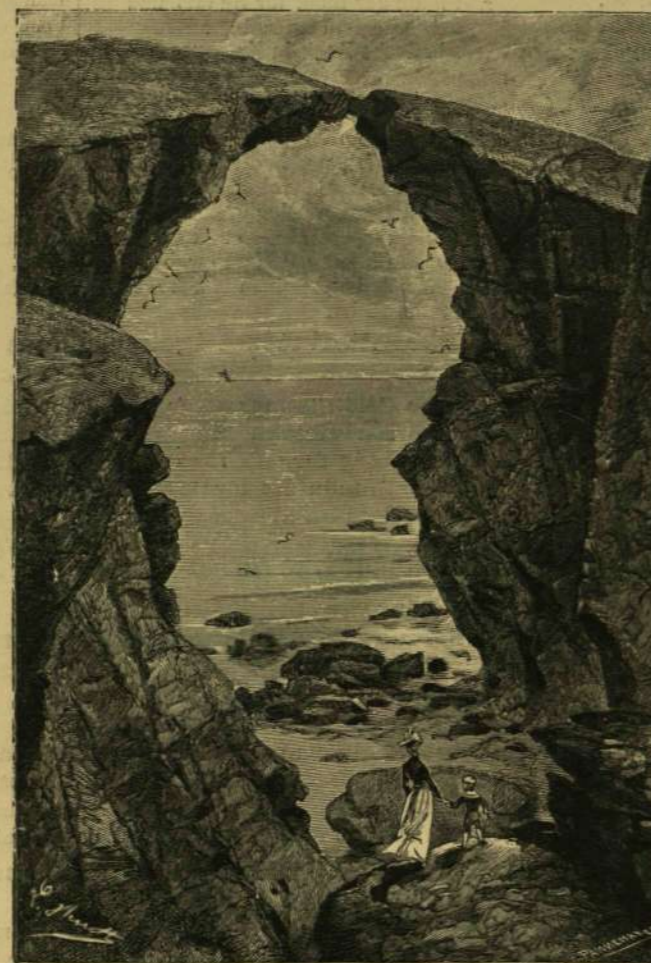
— Vigyázzok, uram.

— Tudod, hogy egyenesen a mamához kell mennem... csak vigyázz, hogy el ne essél.

— Vigyáznai fogok, uram.

— És főleg ne mondj egy szót se... egyetlen szót se!

— Igen, uram.

Magával vitte sétáira.

Várta a jelenetet.

A kunyhó ajtaja kinyílt és a rendező betolta a gyermekét, épen a végszónál.

Senki fia megtette legelső lépését a színi pályán. Oh! mily erősen dobogott a szíve!

A nézőtér minden zugából moraj hallatszott, a rokonszenv moraja, mialatt Sib remegő kézzel, lesütött szemekkel és ingatag léptekkel közelgett a gyászos hölgy felé. Mennyire meglátszott rajta, hogy szokva volt a rongyokhoz és nem érezte magát feszélyezve a foszlányokban.

Nagyon megtapsolták... és ez még inkább zavarba ejtette őt.

Egyszerre, a hercegnő felkel... ránéz... hátraveti magát, aztán kitarja a karjait...

Egy sikoltás tör elő a kebléből — egyike ama hagyományos sikoltásoknak, a melyek soha se tévesztik el a hatásukat.

— Ó az!... Ó az!... ráismerek!... Sib!... az én gyermekem!

És ezzel magához hívja, a szívéhez szorítja, csókokkal halmozza el és a kis fiú hagy magával tenni mindent... A színésznő sir... ezúttal valódi könyveket hullat és felkiált:

— Az én gyermekem!... az én gyermekem ez a kis koldus... a ki alamizsnát kér tőlem! Ez meghajta a szegény Sibet, a ki elfeledvén a nyert utasításokat, így szólt:

— Az én fia, asszonyom?

— Hallgass! — mondja neki Waston Anna kisasszony halkán. Aztán tovább folytatja.

— Az ég büntetésül elvette őt tőlem... és ime, most visszaadja!...

És e mondatok közt, a melyeket a zokogása koronkint félbeszakít, folyvást csókolja Sibet és könyveivel áztatja az arcát. Soha senki sem simogatta ennyire Sibet és nem szorította ily forróan a dobogó szívére. A kis fiú soha sem érezte magát ily anyailag szeretve. A hercegnő felkelt, mintha valamely zörejt hallott volna kívülről.

— Sib! — kiáltá, — te soha sem fogsz engem többé elhagyni.

— Nem, Anna asszonyság.

— De hallgass hát! — ismétlé a színésznő, azt kezébe tartván, hogy meghallják a szavait a nézőtérben is.

A kunyhó ajtaja hirtelen megnyílt. Két ember jelent meg a küszöbön.

Az egyik a férj, a másik a törvényszéki hivatalnok, a ki eljött vizsgálatot tartani.

— Vegye el tőle a gyermeket... mert ő az enyim...

— Nem! ez nem az ön fia! — felelé a hercegnő, elvonszolván magával Sibet az ajtó felé.

téve, ha bármely okból nevetés hangzik fel, mikor a könyeknek kellene ömleniök.

Waston Anna kisasszony érezte a helyzet egész nevelésének voltát. A színpalak mögül gúnyos megjegyzések hallatszóttak, a melyek természetesen szeretetreméltó pályatársaktól származtak.

Magánkívül volt az idegességtől, a dühtől... Szerette volna megülni ezt az ostoba fiút, a ki az egész baj oka volt!... Egyszerre az ereje elhagyta... ájtultan rogyott le a színpadon, mialatt a függönyt a közönség nagy hahotája közt lebecsátották.

Waston Anna kisasszony, a kit átvittek a Royal-George szállodába, még ugyazon éjjel elutazott Corbett Eliza kíséretében. Lemondott a még hátra levő vendégfellepéseiről. Bánatpénzt fog fizetni... soha se lép többé a limericki színház deszkáira.

Senki fiára nem is gondolt többé. Megvált tőle, mint egy tárgytól, a mely megszűnt neki tetszeni, sőt a melynek a látása is gyűlöletes volna. Nincs vonzalom, a mely el ne enyészne, ha egyszer a hiúság meg van sértve.

— Ön nem az én papám!... kiáltá Senki fia. Waston Anna kisasszony oly erősen megszorította a karját, hogy a gyermek felsikoltott. De utóvégre a kiáltás illet a helyzethez és azt nem kompromittálta. Most már egy anya védelmezi őt... és nem engedi, hogy elrabolják tőle... A nőstény oroszlán védelmezi a kölykét.

És a makacs oroszlánkölyök komolyan veszi a jelenetet és képesnek érzi magát az ellentállásra. A hercegnék sikerült őt hatalmába keríteni... de a gyermek kisiklik a kezei közül és a hercegnőhöz fut e szókka:

— Ah! Anna asszonyság, miért mondta nekem, hogy nem ön az én mamám...

— Elhallgatsz, szerencsétlen!... Elhallgatsz! — mormogta Waston Anna kisasszony, mialatt a hercege és a hivatalnokot teljesen kihozták a sodrúkból ezek a nem várt szók.

— Igen... igen... — folytatta Sib, — ön az én mamám... Jól mondtam én Anna asszonyság... hogy ön az én igazi mamám!

A közönség kezdi megérteni, «hogy ez nines a darabban». Suttogás, nevetés hangzik innen-onnan. Nehány néző gúnyolódva tapsol. Valóságban sírniök kellene, mert igazán megható volt a szegény fiú, a ki Kendall hercegnőben vélte feltalálni az anyját!

De azért a «helyzet» mégis csak kompromittálva volt. Minden színpadi jelenet tönkre van

Senki fia egyedül maradván, nem tudta ugyan, mi történt voltaképen, de érezte, hogy valamely nagy szerencsétlenségnek volt okozója s észrevétlenül megszökött. Egész éjjel barangolt Limerick utcáin találmára és végre betévedt egy nagy kertfelébe, a melyben itt-ott elszórvá apró házaszkákat és kölemezeket látott, a melyek felett keresztet emelkedtek. A kert közepén egy roppant nagy épület állt, a melynek az utcai lámpák által meg nem világított oldala nagyon sötét volt.

Ez a kert limericki temető, egyike azoknak a lombos, ligetes és gyepterekkel, vízmedencékkel, fasorokkal díszített angol temetőeknek, a melyek egyuttal igen látogatott sétahelyek is. A kölemezek sírok voltak, a kis házikók mauzoleumok és az épület a Szűz Mária tiszteletére épült templom.

Itt talált a gyermek menhelyet, itt töltötte az éjszakát, egy kőlapon a templom árnyékában, remegve minden legesekélyebb nesz hallatára. A felett tűnődött, vajjon az a csunya ember, Kendall herceg, nem fog-e eljönni érte... És Anna asszonyság nines itt, hogy őt megvédelmezze!... El fogják őt vinni messzire... nagyon messzire... olyan országra, «a hol vadállatok vannak»... Nem fogja többé látni a mamáját... és nagy könyvessepek hullottak a szeméből.

(Folytatása következik.)

Élősövénycsemetek és szőlőjtványok

Gleditschia (koronatóvis, krisztustóvia vagy tuskés lepényfa). Minden sövényrovány között a legelső, gyorsan tenyészik, nem csemetézik és sűrű izmos tövével ember és bármilyen állatnak ellent áll. — Szőlők, kertek, udvarok, estűk stb. körülkerítéséhez a legalkalmasabb s legelősebb örökös sövényét képez. — 1000 db. csemete ára 4 frt. Elegendő 100 méterre két sorral. — Minden megrendeléshez rajzokkal ellátott útítési és kezelési utasítás mellékeltek. — Ezeknek friss, csiraképes magvaiból is kilétszámra.

Szőlőjtványoknál, európai és amerikai sima és gyökeres szőlőveszőkről árjegyüket ingyen és bérmentve küld az „Ermelléki első szőlőjtványtelep” kezelésére. — Nagy-Kágya, n. p. Székelyhid.

Migraenin-Tabletták

Tablet image with text: a legjobb szarvanyvíz fejféjás ellen. Egy üveg ára 1 frt 20 kr. Főraktár: Török József gyógyszerháza Budapest, király-utca 12. sz. Azonkívül kapható minden gyógyszerháza és drogeriában.

PARÁD

GYÓGYFÜRDŐ (Heves vármegyében). Vasas-tímós fürdővel, égvényes-kénes és vasas savanyvíz-forrásokkal; hidegvíz-gyógyintézzel.

Kiváló jó sikerrel használják: mindennemű női bajok, vérszegénység, sápkór az emésztő szervek bántalmi, aranyér, idült csúsz és kösvény stb. ellen. Évad-megnyitás május hó 15-én.

Május 15-től június 15-ig és augusztus 30-tól az évad végéig a lakások 30%-kal olcsóbbak. Enyhe, pormentes meleg léghő, kiterjedt és jókárban tartott sétányok, gyönyörű park, festői vidék, ödött sétány, olvasó- és zongora-terem, lawn tennis, szép és kényelmes berendezett lakások, díszes éttermek, jó étkezés Járó György vendéglős vezetése alatt. Posta- és távírdá-állomás a fürdőtelepen.

Közlekedés: a fürdő csak 20 percznyi távolságra fekszik a Mátyás vasútvonal Parád nevű állomásától. A fürdő és vasúti állomás közt a közlekedés kényelmes omnibusz-fogattal tartatik fenn. Szállítás személyenként 30 kr., bórindók, rak-szok darabonként 10 kr. Külön hintófogót a vasúti állomáshoz csakis előzetes megrendelésre küldetik, ára 2 frt. Fürdőorvos dr. BRÉM JÁNOS. Lakás-megrendeléseket elfogad és a fürdőre vonatkozó minden fölvilágosítással készséggel szolgál a fürdőigazgató. A varóli ásványvízek budapesti kizárólagos leszállítója: EDESKUTY L. eszáz. és kir. és szerb királyi udvari szállítónál V. Erzsébet-tér 8. szám alatt.

Hirdetések elfogadhatnak a kiadó-hivatalban, Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz.

Megjelent

„A gyakorlati elektrotechnika kézikönyve.” STRAUB SÁNDOR

előadásai a m. kir. technologiai iparmuzeumban. A szövegbe nyomott 646 ábrával; 860 oldal. — Ára 6 frt 80 kr. Megrendel-leténél szerzőnél Budapest, VIII., József-körút 6. (A népszínház át-ellenében). Szerző könnyen érthető módon tárgyalja a dinamogépeket, a villa-mos világítás és erőátvitel különféle rendszereit és alkalmazásait, tekintettel a hazai viszonyokra; továbbá a telefonokat, a villamos házi csengetyűket, s az elektrotechnika többi ágait.

Advertisement for Kwizda Ferencz János products including Restitutionsfluid, Korneburgi marha-táppor, and various medicinal pills.

Csak ezen alá-írással valódi zöld cédulával.

arzenkőcs, 35 kr. Szalvator szappan, 50 kr. Lyoni riszpor, 50-80 kr. Mosdóvíz, 40 kr.

Rosenfeld kézpasztája

félholddal, 60 kr. (3 nap alatt fehér kezek.)

Raktárak Budapesten: Török gyógysz. király-utca, Egger nádor-gyógysz. Váci-körút, Budai Emil városi gyógysz. Neruda Kossuth Lajos-utca, Detsinyi Váci-körút, Detsinyi fürdő-utca, Mondlicht király-utca, Molnár és Moser korona-herceg-utca, Lux Muzeum-körút, Petrovics Bécsi-utca, és minden gyógyszertárban és drogeriában.

Gyár és postaküldés ROSENFELD ÉS BALÁS okl. gyógyszerészek, illatszergyár Budapest, Dávid-utca 9. sz.

Legújabb találmány! Még soha sem volt! Nagy érdekű a hölgyekre nézve! Cs. k. szab. Málna-paszta és Jázmin-tej. Málna-paszta.

Az arcnak rózsás, fiatalos, friss külsőt ad; pórszűneteket, foltokat s egyáltalán a bőr minden tisztátalan-ságát eltávolítja; megvéd a korai megöregedés ellen.

Jázmin-tej.

Minden puder fölött előnyben részesítendő, mintán a fehérség az arczról nem hagyja magát letörölteni. A bőrt fehérré, finommá és hajlékonygá teszi. A málna-pasztával összekötésében, ezen szer csodás hatását; csak egy kisérlet teendő, s a hatásról meggyőződhetünk.

Birsalma-kenőcs

Azon tulajdonsággal bír, hogy a korpaképződést megszünteti, melynek képződése csupán csak a hajgyökér szárazságától származik, s a haj növekedését is akadályozza. A birsalma-kenőcs táplálja a hajgyökereket, miáltal korpaképződés nem származhatik. Együttal megóv a korai megöregítés ellen, gyorsítja a hajnövekedést s a hajnak szép fényt ad.

Valamennyi czikk kapható Bécsben, a készítőnél: ZIMMERL JÓZSEF, XVIII., Währingergürtel 61; továbbá a gyógyszerházaiban «a római császárhoz», I., Wollzeile 13., a gyógyszerházaiban «az arany kereszthez», Mariahilferstrasse 72; Budapesten, Török József. gyógyszerházaiban.

Chicagóban kitüntetve a

Leichner-féle zsirpuder

Leichner-féle hermelinpor.

A legjobb és egyetlen, ártalmatlan arczpor, nappali és esteli használatra, mely a mint ismeretes, abórt az aggkorig puhán és hajlékonyan megtartja, s annak gyöngéd, rózsás, fiatalosan üde szint ad. A beporozást nem lehet észre venni. Kapható a gyárban: Berlin, Schützenstr. 31, s m 4s illat-szereszetekben, zárt szelenczékben, melyeknek fenekén a czég és védjegy van benyomva. Mindig Leichner zsirpuderje kérendő.

Leichner L., a kir. színházak szállítója.

Vérszegényeknek és üdülőknél.

Németbirod. jegyzőkönyv 72168. szám.

Advertisement for Ferratin medicine, showing a bottle and text: Ferratin a tápszerek vas-összekötése. Erőleti üvegcsa 25 gramm. Ferratin-csokoládé-pasztilák eredeti cartomban 50 db. Kaphatók gyógyszerházaiban és detail-drogiatárknál.

A „Vasárnapi Ujság” előfizetői a mai számmal kapják

INGYEN

Az 1000 éves Magyarország és a Milleniumi Kiállítás

czimű diszmű egy remek kivitelű próbanyomatát és postautalványát.

KIADÓTULAJDONOS

LAURENCIC GYULA IGAZGATÓ.

Ezen nemzeti jellegű diszmű a nagyméltóságú magy. kir. kereskedelmi miniszter legmagasabb pártfogása mellett a m. kir. államvasutak és az ezredéves kiállítás igazgatóságának kezdeményezésére, ugy Budapest, valamint Magyarország megyéi és városai támogatásával jelenik meg.

Complett 12 füzetben, à 40 krajczár, 4 forint 80 krajczár.

Minden egyes füzet 16 remek kivitelű képet tartalmaz.

Az 1. füzet tartalma:

Árpád és a vezérek. Aquincum. A budapesti nyugati pályaudvar. Vajda-Hunyad vára. Budapest panorámája. Herkulesfürdő. Kalotaszegi népriselet. A Mátyás-templom belseje. A csorbai tó. Jádóvölgy. A történelmi kiállítás palotája. Az ezredéves kiállítás ünnepei csarnoka. A kiállítás igazgatósági épülete.

A 2. füzet tartalma:

A Iomnici esűs. A nemzeti muzeum Budapesten. A lipótvárosi bazilika. Oroszlánkő várom. Tren-cesén-vár romjai. Bucsai alagut. Erdélyi oláh lakház. Gyulafehérvári Károlykapu. Brassó városháza. Zó-lyom-Lipese vára. A pécsi székesegyház belseje. Az ezredéves kiállítás panorámája. Az ezredéves kiállítás bányászati és kohászati csarnoka. Az ezredéves kiállítás közoktatási csarnoka. A meteorologiai intézetek pavilonja.

A 3. füzet tartalma:

A parlamenti épület Budapesten. A budapesti magy. kir. dalszínház. A budapest-városligeti nagy körönd. Az új (állandó) kiállítási ház a budapest-városligeti tó felett. Az időleges kiállítások csarnoka. A Rombach-utcai zsinagóga belseje Budapesten. Nagy-tarpataki vízesés. A Magas-Táttra látóképe. Aggteleki esepökköbarlang. Zalata látóképe. Zboró várom. Sebesvár romjai. Baross-mauzóleum Illaván. Segesvári kaputorony. Késmárki Thököly-vár.

A 4. füzet tartalma:

Szabadság-szobor. A székesfővárosi vígadó. Királyi várkert. Budapest keleti pályaudvara. Fiume látó-képe. Eperjes látóképe. Leányvár Selmeczbányán. Beczkó vára. Detonata hegy. Kis-sebsei román templom, Rác-fürdő. Székesfővárosi tanácsház. 1896-iki országos kiállítás iparcsarnoka. 1896-iki országos kiállítás történelmi főcsoport román stíly részlete. 1896-iki országos kiállítás egészségügyi csarnok.

Az 5. füzet tartalma:

Ungvár. A budapesti Duna-korzó. A Császár- és Lukácsfürdő. A m. kir. államvasutak nyugdíjinté-zetének arkáupalotája Budapesten. A műcsarnok, újabban Plasztikon és a zeneakadémia palotája Bu-dapesten. Szilvási kaszkádok. Toroczkó, A esorstjai sziklasor. Tordai hasadék. Tóresvár. Bártfa fürdő. Kiállítási építkezések. Kereskedelem-, pénz- és hitel-ügyi csarnok. Kiállítási falu. Erdészeti csarnok.

A 6. füzet tartalma:

Esztergom látóképe az új hídval. Kőrmöczbánya. Arva völgye. Szeged városháza. Buccari. Fogaras vára. Margitszigeti részlet Budapesten. Andrásy-út Budapesten. Ferencz-József-tér Budapesten. Szervi-ták budapesti temploma. A budai királyi várak belseje. Szilács fürdő. Kiállítási épületek: Nemzeti-ségi utca. Gépipar csarnoka. Járóművek csarnoka.

Ingyen! FIGYELEM! Ingyen!

Különös kedvezmény!

Az egész mű vidéki megrendelői részére kieszközöltük a szin-tén a kormány támogatása alatt álló Milleniumi Utazási és Ellátási Vállalatnál (Budapest, Hungária szálló), mely az Ezredéves Országos Kiállítás meglátogatásának megkönnyí-tésére alakult, hogy Utazási és Ellátási füzeteket kedvez-ményes áron és tetszés szerinti részletekben fizethető módon bocsát rendelkezésre. Külön prospektusokkal a vállalat igazgatósága díjmentesen szolgál: Budapesten, Hungária szálló.

A mű azon előfizetői vagy vevői, kik ezen utazási és ellátási kedvezményeket nem óhajtják igénybe venni, a minden egyes füzethez mellékel, összesen 12 jutalomszelvény alapján és azok beküldése ellenében díjtalanul, tehát egészen ingyen kapják az ezredéves orsz. kiállítás panorámájának aquarell-színnyomatú nagy képét, melyet Heyer Arthur, ismert tájképfestő készített el és a melynek bolti ára különben 5 frt.

Egy ily pompás diszmű

ilyen értékes jutalomképpel nemcsak Magyarországon de még Amerikában sem jelent meg!!

RENDELŐ JEGY

kitöltendő és az

EZERÉVES MAGYARORSZÁG

és a

MILLENIUMI KIÁLLITÁS

kiadóhivatalának Budapest, Teréz-körút 38. sz. (félelelet) beküldendő.

1-3 füzet à 40 kr. 1-20 frt.

1-6 " à 40 " 2-40 "

1-12 " à 40 " 4-80 "

Complett 12 füzetben.

Remek gyűjtő-mappa, 15 szinben, csak 1-80 frt. Sajátkezűleg mindenki által beküldhető.

Vidékre postaköltség nem lesz felszámítva.

Név:

Helység:

Guérlain Parfumerie française de Luxe
 Le monde élégant et fashionable de Paris se sert :
 Eau de Cologne Impériale, Savon, Crème de Fraîses et Poudre de Cypris pour le teint ;
 Extraits pour le mouchoir et la vaporisateur Jicky, Belle France, Alcoolat de Rose pour les cheveux.
 15, RUE DE LA PAIX, PARIS

A Franklin-Társulatnál megjelent
Orvosi tanácsadó
 VAROSON ÉS FALUN
 Szerkeszti
dr. Lengyel Dániel
 Második javítva és bővítve át-
 dolgozott kiadás.
 Ára kötve 1 frt 50 kr.

BUDAPESTI CZÉGEK.

TALÁLMA NYOK szabadalmazását eskö-
 költi mind. államban
Réthy János
 nemzetközi mérnöki és szabadalmi irodája,
 Budapest, Erzsébet-körút 2. sz. (népszínház
 mellett). Legrégibb szabad. iroda. — Telefon.

FÖLDVÁRY IMRE
 férfidivat- és fehérnemű-raktára.
BUDAPEST,
 IV., Koronaherczeg-utca 11. sz., a főposta mellett és
 VIII., Kerepesi-út 9., a Pannónia mellett.
 Saját szabászat. — Telefon. — Arjegyzék bérmentve.
 Speciális készítője jó szabású férfi ingeknek.

27 éven át
 v. állami kórházi
 igazgató orvos

A Magyar Asphalt
 részvény-társaság
 Budapest, Andrássy-út 30
 elvállalja jótállás mellett
 legelőcsöbbsen
 asphalt-burkolatok
 fektetését és
nedves lakások,
 pinczék, stb. gyökeres
 szárazzáttételét.
 Telefon.

CALDERONI ÉS TÁRSA
 látványok.
 Látványok raktára vízi-utca 30. szám.
 Ton- és műszerek és fényképezési készü-
 lékek raktára
 Kis hid-utca 8. szám.
BUDAPESTEN.
 Arjegyzék kívánatra bérmentve, ingyen.

Gerson Anna asszony
BUDAPEST,
Andrássy-út 21.
 (félemelet)
 ajánl
 és
 elhelyez

specialista,
 Erzsébet-körút 34.
 I. em. ajtó 12/b. Rendel:
 d. e. 7-8, 11-2, d. u.
 6-7-ig. Levélben is.

Telefon.

Gummiáruk,
 betegápolási cikkek sérvkötők (összerek F. Berguerand
 párisi gyárostól), legelőnyösebben beszerezhetők
Polgár Sándor egyetemi kötszerésznél,
 Budapest, Erzsébet-körút 50.

Mack-féle reichenhali fenyőtű-olaj.
 Igen finom, legtermészetesebb, legégszesebb és olcsó szobor-
 illatosító. 35 év óta tekintélyes részről legjobban ajánlott he-
 lézési szer torok- és mell-hajónál, hők-hurut, diptheritis, influa-
 zsa stb. efféléknél. Elismeri bedörögő és meghűléseké-
 kéntény és csatnál. Eredeti üvegcsékben, 60 kr.-ért kapható
 gyógyszerárakban, drogistáknál és illatszerek-kereskedésben. Bi-
 zonyítványokat és propektusokat küld
Mack J. Bad Reichenhall, I. és legrégibb beszerzési forrás.

D' Leras
VAS PHOSPHÁT
 Ezen vaskészítmény tartalmazza a vér
 és csontok legfontosabb elemeit. Kihűtő
 gyógyszer vérszegénység, sápkór, gyom-
 orfájdalmak, vérvesztés eseteiben,
 szabályozza a hószármót, könnyű emész-
 tető és kiválóan alkalmas a fejlőd-
 ésben lévő fiatal leányoknak, vala-
 mint gyenge gyermekeknek legelőnyösebben ajánl-
 ható. Egy üveg ára 1 frt 50 kr. Magyarországi főraktár
Budapest, Török József gyógyszeráriára király-utca 12. sz.

Schicht-féle SZAPPAN
 szabadék.
 törvényesen bejegyzett
 védjegy
 osztrák-magyar
 szabadék
 a legjobb, ruhamosásra s egyéb házi használatra;
 egyesíti a legnagyobb mosó erőt a legnagyobb enyhé-
 séggel; vakító fehér, szagtalan fehérneműt állít elő;
 ajánlatos kivált a pamukneműekre; kintő mint
 kézi-ésfürdő-szappan is, nagyok és kisgyermek számára.
Egy kísérletet senki sem fog sajnálni.
 Oly vidékre, hol es a szappan kereskedésekben még
 nem kapható, szállít az alábbi cég 1 postacsomag-
 got 5 kilogr. összsúlyban bérmentesen, utánvét mel-
 lett, 2 frt 40 kr.-ért.
SCHICHT GYORGY, Aussig a/Elbe,
 szappan-, olaj- és gyertya-gyára.
 A maga nemében legnagyobb gyár a kontinensen.
 Budapesti képviselő: Deggeller Károly V., akadémia-u. 9.

Természetes
Kárpáti Ibolya-illat
 Parfüm, Szappan, Rizspor, Brillantín,
 Bajuszpedró stb. a legfinomabb.
ROSENFELD ÉS BALÁS
 illatszergyár
 Budapest, VI. ker., Dávid-utca 9
 Mindenütt kapható.

Molnár és Trill új szerkezetű körképe.
 Dante Divina Commediája :
a Pokol.
 Az emberi fantázia leg-
 nagyobb alkotása a Dante
 Pokla. Molnár és Trill
 színházi festők, megfés-
 tették körkép alakjában.
 Egy ilyen fantasztikus
 mű, a maga óriási nagy-
 szerűségében, csakis a
 színházi festészet optikai
 mesterfogásaival volt elő-
 állítható. A néző megteszi
 ugyanazt a fenségesen
 borzalmas utat a szikla-
 meredékeken, égő mezőkön,
 várfalakon, jégtengeren át,
 mint a mit Dante tett meg
 Virgil társaságában. Körül-
 belől háromszázezer élethű
 alak, az álomvilágból való
 tájak fogadják a nézőt, a
 kitérő festészet e nagy
 remeke egyik ámulatból a
 másikba ejt, — mert min-
 denütt a kézzel fogható
 valóság hatásain megy
 keresztül.
 A világ legnagyobb körképe,
 a látványosságok látvá-
 nyossága ez. A maga nemé-
 ben páratlanul áll az egész
 földkerekségen, mert mint
 új találmány is egyedül áll
 az eddig ismert látványos-
 ságok sorában, s technikájá-
 nál fogva az egész festő-
 művészetben korszakalkotó
 lesz.
 A nagy munkán Molnár és
 Trill s jeles festők egész
 tábora dolgozik immár négy
 esztendő óta. A körkép az
 1900-iki párisi világtállásra
 készült. Bűszkege lesz
 mindenkoron a magyar
 festőművészetnek.
 Itt a városligeti fasor végén
 a kiállítást mellett, egy
 külön e célra készült
 vaspalotában lesz elhelyezve,
 s május elsején nyílik meg.

MARGIT-CRÉME
 hírneves, az elegáns hölgyek által
 használt arcocrème (nem zsíros ke-
 nőcs) rövid idő alatt ifjítja és szépíti
 az arcot, eltávolítja az arcóról minden-
 nemű bőrtisztatlanságot.
 Egyedüli szer szepölő, májfoltok,
 pattanások, bőrtáka (mitesszer) ellen.
 Bámolatos hatás abban rejlik, hogy
 a bőrre kenve az által región fölre-
 tetik és ez okozza azon csodás átalak-
 tást, hogy szepölővel vagy májfolt-
 tokkal teljesen fedett arc 3-4 nap alatt
 alabástrom fehérré lesz.
 Mivel nem zsíros — nappal is alkalmazható,
 — a crém-
 vel bekent bőrön a hölgy por remekül
 használható. Ára 50 kr. 1 frt.
Margit-szappan ára 35 kr. Margit-hölgypor,
 fehér, róza és crém színben ára 60 kr. — **Margit-**
gitt-fogpó ár 50 kr.
FÖLDES KELEMEN gyógyszerháza,
 Aradon, Deák Ferenc-utca 11. sz.
 Főraktár **BUDAPESTEN, Török József,** Király-utca.

KÉZDI-POLYÁNI
"VÉNUS"
 AVILÁGNAK LEGSZENSAVDUSÁB
 TERMESZETES ÁSVÁNY
 VÍZÉ

Höfeherke már nem mese!
 Höfeherke már nem mese!
 Höfeherke már nem mese!

Teny, hogy a höfeherke fölette-cikknek hatása mai napig páratlan.
 Höfeherke-crème híres hatású szer a bőr minden beteg-
 ségének, u. m.: bőrpattanás, bőrtáka, szepölő,
 májfoltok stb. eltávolítására. Egy doboz ára 1 frt. Höfeherke-
 szappan feltűnő hatással enyhít fölette-szappan 1 drb 50 kr. Hö-
 feherke-arcvíz (folyékony poudre) 1 üveg 1 frt. Höfeherke-
 poudre, a legjobb eddig használatban levő poudre ártalmatlan és
 láthatatlanul marad a bőrön, kapható fehér, róza és crém színben,
 egy doboz ára 1 frt. Höfeherke-hajszesz, legjobb szer hajkiféltés
 és korpa, valamint más bőrbetegségek ellen, elősegíti a haj és
 szakáll növeését, 1 üveg ára 1.50. Höfeherke-hajfűtő, a meg-
 seült haj és szakállnak az eredeti színt adja vissza, ártalmatlan és
 hatású hatású szer, kapható fekete, barna, szőke és vörös színben,
 1 üveg ára 2 frt. Höfeherke-fogpor, a legjobb fogtisztító szer, a
 fogak sománzáat nem sérti. Höfeherke fogszert eredményez ezen
 fogpor használatát, kintő illatú, ára egy doboznak 50 kr. Csak azon
 készítmények valódnak, melyek fenti védjeggyel vannak ellátva. Kaphat-
 ók minden gyógyszerháznál, illatszerek- és gyógyszerkereskedésben vagy
KLEIN S. gyógyszerésznél Lugoson 43.

MATTONI-FÉLE
GISSHUBLER
 TERMÉSZETES
 ÁVANYU-KUT

Kinek van szeplője?
 vagy bármely fölt, vagy pattanás az arcán? Az teljes biz-
 tonsággal fordulhat annak eltüntetése végett a **világhírű**
Seraül arczenőcsőhöz,
 mely nemcsak eltávolít mindenféle bőrtisztatlanságot,
 hanem az arcot **vakító fehérré, tisztává és üdévé**
 teszi. — 1 tégely ára 70 kr. — Postán franko küldve
 1 frt 5 kr. — Szappan hozzá 1 drb 30 kr.
 Kapható Budapestben: **Török József** gyógyszerés-
 zernél és minden magyarországi gyógyszerháznál.
Rozsnyay Mátyás gyógyszerész, Aradon.

VASÁRNAPI UJSÁG

13. SZÁM. 1896. BUDAPEST, MÁRCZIUS 29. 43. ÉVFOLYAM.

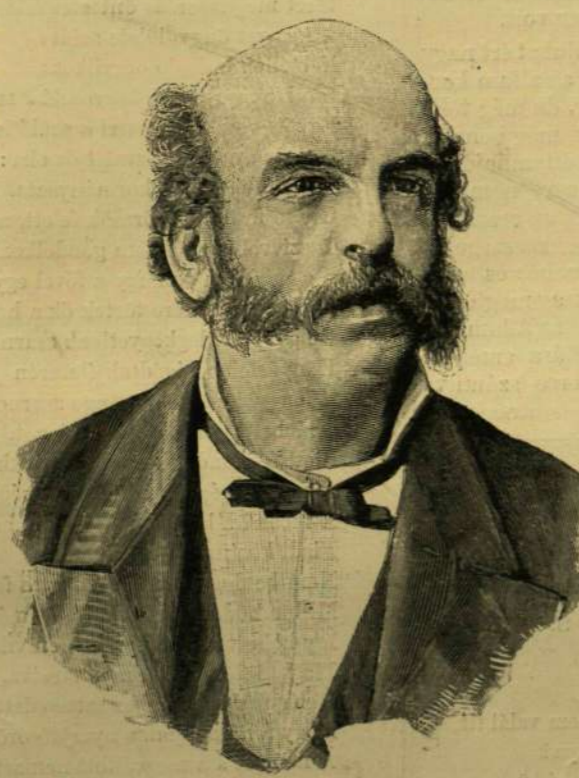
Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 12 frt, fél évre 6 frt. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt, fél évre 4 frt. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5 frt, fél évre 2.50. Kérlek előfizetéshez a postai leg-
 meghatározott világitól is csatlakozni.

RUDINI ŐRGRÓF MINISZTERELNÖK.

RICOTTI HADÜGYMINISZTER.

BRIN TENGHERÉSZÜGYMINISZTER.

SERMONETA HERCEG KÜLÜGYMINISZTER.

AZ ÚJ OLASZ KORMÁNY.